

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen selvitys pelastustoimen palveluiden ja talouden tilasta vuonna 2024

Julkinen versio

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Pelastustoimen palveluiden saatavuus	5
2.1	Onnettomuuksien ehkäisy	5
2.2	Pelastustoiminnan palvelut.....	20
2.3	Pelastustoimen sivutoiminen henkilöstö, sopimuspalkokunnan henkilöstö ja vapaaehtoistoiminta	37
2.4	Väestönsuojelun palvelut	42
3	Pelastustoimen palveluiden laatu	45
3.1	Valtakunnallisten strategisten tavoitteiden toteuman kuvaus	45
3.2	Sisäministeriön ja hyvinvointialueen neuvotteluissa sovittujen tavoitteiden toteutuminen hyvinvointialueella	52
4	Pelastustoimen palveluiden vaikuttavuus.....	56
4.1	Ihmisten turvallisuuden parantaminen.....	56
4.2	Onnettomuuksien vähentäminen.....	59
4.3	Pelastustoiminnan tehokkuus.....	62
5	Pelastustoimen talouden tila	64
5.1	Pelastustoimen talousarvion toteuma ja kuvaus rahoituksen riittävydestä lakisääteisiin palveluihin.....	64
5.2	Pelastustoimen rahoituksen määrä ja osuus hyvinvointialueen yleiskatteisesta rahoituksesta.....	65
5.3	Kehitysnäkymät yleiskatteisen rahoituksen riittävyyden osalta	66
5.4	Pelastustoimen investoinnit.....	67
6	Pelastustoimen palveluiden tuottavuus	69
6.1	Toteutetut tuottavuutta parantavat toimenpiteet ja investoinnit	69
6.2	Tuottavuuden kehittämismahdollisuudet	70
	Liitteet	71

1 Johdanto

Pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 13 §:n mukaisesti hyvinvointialueen on laadittava vuosittain selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta alueellaan. Selvityksessä on kuvattava ja arvioitava, miten pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet, sekä mahdolliset sisäministeriön antamat toimenpidesuosituksot on otettu huomioon hyvinvointialueella. Lisäksi selvitykseen on sisällytettävä hyvinvointialueen alustava esitys saman lain 11 §:ssä tarkoitetuksi investointisuunnitelman pelastustoimea koskevaksi osaksi. Selvitys tulee toimittaa sisäministeriölle ja asianomaiselle aluehallintovirastolle. Aluevaltuusto on hyväksynyt 10.12.2024 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen investointisuunnitelman vuosille 2026–2029. Suunnitelma sisältää pelastustoimen osasuunnitelman. Vuosien 2025–2028 investointisuunnitelma on ollut uudelleen päätettävänä aluevaltuustossa 25.2.2025. Investointisuunnitelma vuosille 2027–2030 tulee valmistumaan myöhemmin vuoden 2025 aikana.

Sisäministeriön asetuksella 213/2022 on annettu tarkempia säännöksiä selvitykseen tulevista tiedoista. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastustoimen selvityksen tietosisältö muodostuu sisäministeriön tietopyynnön (VN/34081/2024-SM-1) mukaiseen sisältörakenteeseen niiltä osin kuin tiedot ovat tuotettavissa vuodelta 2024. Talous- ja henkilöstötiedot perustuvat vuoden 2024 tilinpäätökseen.

Tässä asiakirjassa on pyritty kuvaamaan jokaisen em. asetuksessa mainitun palvelun osalta tarve ja suunnitteluperusteet palveluiden toteuttamiselle, palveluiden saatavuuden toteutuminen ja vaikutukset sekä palveluiden kehittämistarpeet. Pelastustoimen järjestämislain 13 §:n mukaan hyvinvointialueen on seurattava järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen palvelujen saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta, kustannuksia ja tuottavuutta. Hyvinvointialueen on verrattava tätä tietoa vastaavaan muita hyvinvointialueita koskevaan tietoon. Tässä asiakirjassa on vertailtu toimintavalmiuden toteutumista toimintaympäristöltään samankaltaisiin pelastuslaitoksiin sekä turvallisuusviestinnän palveluiden saatavuutta muihin Uudenmaan alueen pelastuslaitoksiin. Lisäksi palvelukohtaisesti on pyritty arvioimaan palveluiden saatavuutta ja toteutumista suhteessa muihin Uudenmaan alueen pelastuslaitoksiin. Arviointi pohjautuu pelastuslaitoksen asiantuntijoiden arvioon, joka on muodostunut mm. yhteistyöverkostoissa

työskentelystä. Laajempaa palvelukohtaista vertaamista valtakunnallisesti vuoden 2023 julkisiin tietoihin perustuen ei nähdä tarkoituksenmukaiseksi. Ohjaavalla ministeriöllä sekä aluehallintovirastolla on käytössään ajantasainen valtakunnallinen tieto ja mahdollisuus verrata pelastustoimen palveluita vuodelta 2024 hyvinvointialueittain.

Tämän asiakirjan liitteeksi on tehty erillinen asiakirja, joka sisältää julkisuuslain 24.1 § kohdan 8 perusteella salassa pidettäviä osuuksia, jotka koskevat onnettomuuksiin tai poikkeusoloihin varautumista, väestönsuojelua taikka turvallisuustutkintalain (525/2011) mukaista tutkintaa, jos tiedon antaminen niistä vahingoittaisi tai vaarantaisi turvallisuutta tai sen kehittämistä, väestönsuojelun toteuttamista tai poikkeusoloihin varautumista. Salassa pidettävät osuudet on merkitty tähän asiakirjaan merkinnällä ”**Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.**”

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella vuosi 2024 on ollut 21. toimintavuosi. Näiden hyvinvointialueen järjestämisvastuuta edeltävien vuosien aikana on pelastustoimea kehitetty ja palveluja parannettu ilman merkittävää kustannustason nousua suhteessa asukaslukuun. Eli käytännössä väestöpohjan kasvaessa on pelastustoimen palveluja pystytty pitkälti turvaamaan kasvun mukaisesti.

Yksittäisiä haasteita ja jopa ongelmia on ollut pysyä kasvun mukana ja tällä hetkellä keskeisin ongelma on riittävä henkilöstön saatavuus palvelutason turvaamiseksi erityisesti toimintavalmiusaikojen osalta. Vuonna 2024 pääsääntöisesti päästiin pelastustoimen palvelutasopäätöksen mukaisiin tavoitteisiin. Haasteena oli henkilöstövaje, jolloin osa pelastusyksiköistä ei ollut tavoitevahvuudessa. Myös pelastustoiminnan johtamisessa on ollut paikoin henkilöstövajetta. Käytettävissä olevat henkilöstöresurssit on suunnattu optimaalisesti ja tehokkaasti ja resursseja on uudelleenkohdennettu tarpeiden mukaan. Vuoden 2024 aikana on panostettu esihenkilötyöhön ja johtamiseen. Pääpaino on ollut yhteisissä toimintatavoissa ja prosesseissa sekä osaamisen varmistamisessa. Hyvinvointialueen työnantajamielikuvaa on kirkastettu, mutta se ei ole parantanut henkilöstön saatavuutta pelastustoimessa, koska koulutettua henkilöstöä ei ole työmarkkinoilla riittävästi. Henkilöstön työhyvinvointia on seurattu kyselyillä ja käynnistetty kehittämistoimenpiteitä.

Rahoituksellisesti on ongelma, että hyvinvointialueen pelastustoimelle ei pystytä varmistamaan riittävää investointitasoa ja talouden käyttömenot kasvavat palvelutuotannon volyyymia enemmän. Kokonaisuutena pelastustoimelle osoitettu rahoitus ei ole ollut riittävä kaikkien lainsäädännöstä ja palvelutasopäätöksestä johdettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Toiminnassa on jouduttu panostamaan kiireelliseen hälytystoimintaan tarvittaviin palveluihin ja onnettomuuksien ehkäisyn tehtävissä sekä varautumisen edellyttämistä järjestelyistä on jouduttu tinkimään.

2 Pelastustoimen palveluiden saatavuus

Palvelujen saatavuutta haastaa tulevaisuudessa tapahtuva väestörakenteen muutos. Länsi-Uudellamaalla kaupungistuminen jatkuu ja metropolialue tiivistyy samalla kun läntisimmissä osissa väestö vähenee kokonaisasukasmäärän kasvaessa.

Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa yli 40 % vuosina 2025–2040 ja nykyisestä henkilöstöstä neljäsosa siirtyy eläkkeelle vuoteen 2033 mennessä. Vieraskielinen väestö kaksinkertaistuu vuoteen 2040 mennessä.

Teknologia tarjoaa mahdollisuuksia parantaa palveluja, mutta asettaa myös uusia vaatimuksia osaamiselle ja toimintatavoille.

Kokonaisuudessa geopoliittiset jännitteet, taloudellinen epävakaus, ilmastonmuutos, kyberturvallisuusuhat, demokratian heikentyminen sekä pandemiariskit vaikuttavat turvallisuustilanteeseemme.

2.1 Onnettomuuksien ehkäisy

Onnettomuuksien ehkäisyn palveluita ovat pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

- palontutkinta
- yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi
- onnettomuuskehityksen seuranta
- hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta
- valvontatehtävät
- valmiustarkastukset.

Tässä luvussa arvioidaan onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen tarvetta, saatavuutta ja kehittämistarvetta.

Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma perustuu palvelutasopäätökseen, Uudenmaan pelastuslaitosten yhteiseen riskianalyysiin sekä Sisäministeriön Onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmaan. Palvelutason mitoittamiseksi alueen uhkien ja riskien mukaisesti, Uudenmaan pelastuslaitokset ovat laatineet yhteistyössä pelastustoimen riskianalyysin. Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa on huomioitu riskianalyysin mukaiset riskit, joihin onnettomuuksien ehkäisyn palveluilla vastataan.

Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa toimintaympäristön uhkien ja riskien vaikutukset palvelutarpeeseen on jaoteltu teemoittain rakennettuun ympäristöön, asumiseen, työhön, varhaiskasvatukseen ja opiskeluun, vapaa-aikaan sekä liikenteeseen. Teemakohtaisesti on tunnistettu keskeiset riskit, riskeihin vaikuttavat trendit sekä riskien mukainen palvelutarve ja suositukset.

Keskeiset onnettomuuksien ehkäisyn palveluissa huomioitavat toimintaympäristön muutokset ovat väestörakenteen muutos, teknologian kehitys, sään ääri-ilmiöiden ja niiden aiheuttamien seurausvaikutusten lisääntyminen, julkisen talouden heikkeneminen, eriarvoistuminen sekä turvallisuusympäristön muutos. Onnettomuusriskit, joihin onnettomuuksien ehkäisytöillä pyritään vastaamaan ovat mm. rakennuspalot, maastopalot, kaupunkitulvat, myrskyvahingot, tapaturmat, vaarallisten aineiden onnettomuudet, liikenneonnettomuudet sekä erityiskohteisiin kuten suuriin yleisötapahtumiin liittyvät riskit.

Haastava kaupunkirakentaminen, uudet energiamuodot ja ekologiset ratkaisut rakentamisessa, ikääntyvän väestön kotona-asuminen, ohjauksen tarpeen kasvu omatoimisessa varautumisessa ovat esimerkkejä onnettomuuksien ehkäisyn toiminnan suunnittelussa huomioitavista palvelutarpeista. Onnettomuusriskeihin vaikuttavat trendit ja palvelutarpeet on kuvattu tarkemmin onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa.

Onnettomuuksien ehkäisyn riskiperusteisuutta kehitetään Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisessä Palosuojelurahaston rahoittamassa hankkeessa vuosien 2024–2026 aikana.

2.1.1 Ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Pelastustoimelle kuuluvaa ohjausta ovat mm.

- rakentamisen, pelastussuunnitelmien laatimisen ja poistumisturvallisuusselvitysten laatimisen ohjaus ja viranomaisen suorittama arviointimenettely,
- omatoimisen varautumisen tukeminen,
- pelastustoimen laitteiden ja laitteistojenkunnossapidon ohjaaminen.

Pelastustoimelle kuuluvaa neuvontaa ovat muun muassa neuvontapuhelin- ja neuvontasähköpostipalvelut. Turvallisuusviestintää ovat muun muassa yleisötapahtumat, turvallisuuskoulutus, sosiaalisen median viestintä ja mediaviestintä.

2.1.1.1 Ohjaus ja neuvonta

Hyvinvointialueen selvitys:

Palveluiden tarve ja suunnitteluperusteet:

Ohjausta ja neuvontaa toteutetaan joustavasti vuoden kuluessa tarpeiden mukaisesti. Ohjauksen ja neuvonnan palvelutarpeissa ei ollut merkittäviä muutoksia vuoteen 2023 verrattuna. Pelastuslain muutos palovaroittimista lisäsi neuvonnan ja ohjauksen tarvetta. Väestönsuojeluun liittyvät kysymykset jatkuivat vilkkaana myös vuonna 2024.

Palveluiden saatavuus ja vaikutukset:

Pystyimme vastaamaan rakentamisen suunnittelunohjauksen ja kaavoituksen asiakas-tarpeisiin. Osallistuimme rivitalojen yläpohjien palo-osastoinnin toimivuuden valtakunnalliseen selvityshankkeeseen Länsi-Uudenmaan alueella.

Erityiskohteiden henkilöturvallisuuteen on kyetty vaikuttamaan poistumisturvallisuusselvitysprosessin avulla ja annettu neuvontaa ja ohjausta asiakkaille poistumisturvallisuusselvityksiin liittyen. Vuonna 2024 tunnistettiin tarve yhteisille linjauksille poistumisturvallisuusselvitysten käsittelyyn, mistä johtuen päätettiin perustaa Helsingin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten yhteistyöverkosto (HIKLU) yhteinen poistumisturvallisuusselvitysten työryhmä.

Asiakkaiden paloturvallisuuslaitteistoja koskeviin neuvonta- ja ohjaustarpeisiin on kyetty vastaamaan. Paloturvallisuuslaitteistojen määrä on jatkuvasti lisääntynyt ja palvelutarpeeseen on kyetty vastaamaan. Tavoitteena on ollut vähentää automaattisten paloilmoitinten erheellisten hälytysten määrää, mutta tavoitteeseen ei ole päästy vielä vuoden 2024 aikana henkilöstöresursseista johtuen.

Tavoitteena on ollut, että pelastuslaitoksen kaikki työntekijät tekevät neuvontaa ja ohjausta osana omaa työtään. Tavoite on saavutettu. Päivystävän palotarkastajan työtehtävää on ylläpidetty ja varmistettu siihen koulutettu henkilöstö. Asiakkaan ohjaus- ja neuvontatarpeeseen on vastattu päivystävän palotarkastajan toimesta tai ohjattu asiakas eteenpäin pelastuslaitoksen sisällä asiasta vastaavalle taholle.

Neuvonnan ja ohjauksen vaikuttavuuden mittareita ei ole käytössä.

Palveluiden kehittämistarve:

Ohjaus- ja neuvontapalveluiden kehittämistarpeet liittyvät mm. uusiutuvien energia-muotojen ja toimintaympäristön muutosten osaamisen kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Valtakunnallisen ohjauksen tarpeet sekä yhteistyöverkostoissa tehtävän työn tarpeet kasvavat.

Palveluiden vertaaminen muihin hyvinvointialueisiin:

Palvelua ei ole järjestelmällisesti vertailtu muihin hyvinvointialueisiin ja muutosten vaikutukset vuoden 2024 osalta on mainittu palveluittain seuraavissa kappaleissa. Länsi-Uudenmaan pelastustoimen toimintaympäristössä korostuu ikääntyvän väestön kotona-asumisen sekä yhteisöllisen asumisen lisääntyminen, ilmastonmuutoksen seurauksena sään ääri-ilmiöiden yleistymisen sekä globaalin turvallisuusympäristön muutosten vaikutukset. Väestön omatoimisen varautumisen merkitys korostuu erilaisten häiriötilanteiden arkipäiväistyessä. Pelastustoimen palvelutarpeeseen vaikuttaa erityisesti ikääntyneiden sekä erityisryhmien asumisen turvallisuuden varmistaminen. Vertailua on tehty palveluiden tarjonnan ja toteutustapojen osalta Uudenmaan pelastuslaitosten kesken onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelman kehitystyön yhteydessä. Vaikuttavuuden mittareita ei ole käytössä.

2.1.1.2 Turvallisuusviestintä

Hyvinvointialueen selvitys:

Palveluiden tarve ja suunnitteluperusteet:

Toimintaympäristössä tai palvelutarpeessa tapahtuneita muutostarpeita ei ole kyetty tunnistamaan henkilöstöressurssin puutteesta johtuen. Palveluiden suunnitteluperusteena on käytetty vuoden 2023 perusteita ja kohderyhmät ovat säilyneet ennallaan.

Palveluiden saatavuus ja vaikutukset:

Turvallisuusviestinnän palveluilla on kyetty tukemaan, ohjaamaan ja parantamaan alueen asiakkaiden turvallisuustietoja ja -taitoja sekä omatoimisen varautumisen kykyjä. Turvallisuuskoulutuksista saatu asiakaspalaute on ollut positiivista. Lisäksi asiakkailta on saatu palautetta mm. onnistuneista alkusammutustilanteista. Sopimuspalokuntien kykyä tuottaa sopimusten mukaista turvallisuusviestintää on tuettu ja sopimuspalokunnat ovat saavuttaneet asetetut tavoitteet.

Palveluiden kehittämistarve:

Nykytilanteessa hyödynnämme palontutinnan syötteitä turvallisuusviestinnän sosiaalisen median päivityksissä. Jatkossa on tavoitteena hyödyntää palontutinnan sekä onnettomuuskehityksen seurannan syötteitä paremmin myös turvallisuusviestinnän suunnittelussa.

Kehittämistarpeena on tehdä yhteistyötä paikallisten järjestöjen ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa sekä huomioida yhteistyö turvallisuusviestinnän suunnittelussa. Lisäksi turvallisuusviestinnän palveluita on tarpeen kehittää vastaamaan vieraskielisten asiakkaiden määrän kasvua.

Näihin kehittämistarpeisiin kyetään vastaamaan vuoden 2025 aikana paremmin vahvistuneiden henkilöstöresurssien myötä.

Palveluiden vertaaminen muihin hyvinvointialueisiin:

Turvallisuusviestinnän toteuma vuonna 2024 vastaa saman kokoluokan Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toteumaa. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella on tehty enemmän turvallisuusneuvontaa kuin muualla HIKLU-alueella. Tällöin kohderyhmänä ovat usein olleet alle kouluikäiset lapset.

Taulukko 1. Turvallisuusviestintä toteutustavan mukaan vuonna 2024 HIKLU-alueen pelastuslaitoksissa

Pelastustoimen alue	1.1 Valituskampanja	1.2 Messut tai muu yleisötilaisuus	2. Turvallisuusneuvonta	3. Turvallisuuskoulutus	4. Media- viestintä	Yhteensä
Helsinki	3	191	10	548	3	755
Länsi-Uusimaa	32	153	154	329	1	669
Keski-Uusimaa	16	124	37	461	2	640
Itä-Uusimaa	2	8	8	115	2	135
Yhteensä	53	476	209	1 453	8	2 199

*Tiedot haettu Prontosta 4.2.2025

2.1.2 Palontutkinta

Palontutkinnan tavoitteena on onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissyy ja selvitetään palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja pelastustoiminnan kulku. Palontutkinta on jaettu tyypillisesti tasoille 1–3.

Hyvinvointialueen selvitys:

Palveluiden tarve ja suunnitteluperusteet:

Tutkintaryhmää täydennettiin vuoden 2024 aikana johtuen merkittävästä tutkintamäärän kasvusta edellisiin vuosiin verrattuna. Palontutkintaohjetta päivitettiin vuonna 2024 ja siinä huomioidaan nyt entistä paremmin paikkatutkinnassa suojautumiseen liittyvät asiat. Ohjeeseen päivitettiin myös fyysisen toimintakyvyn suositus palontutkijan osalta. Tällä pyritään osaltaan vastaamaan kasvaneen tutkintamäärän tuomaan kuormitukseen altistumisen osalta.

Palveluiden saatavuus ja vaikutukset:

Vuonna 2024 käynnistettiin 2-tason palontutkinta kolmessakymmenessäyhdeksässä tulipalossa ja yhdessä kemikaalionnettomuudessa. Kaikista 2-tason palontutkinnoista on laadittu Pronton palontutkintaselosteen lisäksi laajempi raportti pelastuslaitoksen omalle raporttipohjalle. Palontutkintaohje päivitettiin vuoden 2024 aikana, päivitykset koskivat muun muassa suojautumisvaatimuksia työturvallisuuden osalta ja lisäksi palontutkijoille asetettiin fyysisen toimintakyvyn suositus.

Palontutkinnassa saadut havainnot on kirjattu palontutkintaraportille ja näiden kautta tulleet kehitysehdotukset on käsitelty vastuutahojen kanssa. Henkilöstövaihdoksista johtuen osaa kehitysehdotuksista ei ole ehditty käsittelemään tavoitellussa aikataulussa, vaan niiden käsittely jää vuodelle 2025. Kehitysehdotusten toteuman seuranta on kehitetty ja toteutetut toimenpiteet on viety seurantataulukkoon. Palontutkinnan tuloksia on hyödynnetty muun muassa turvallisuusviestinnässä ja valvonnan sekä pelastustoiminnan koulutuksessa. Pelastustoiminnan osalta kehitysehdotukset esimerkiksi hätäkeskuksen tehtävänkäsittelyyn on viety eteenpäin ja niillä on ollut vaikutusta esimerkiksi liikennevälinepalojen kysymyspatteristoon.

Palontutkintakalustoa on täydennetty tarpeiden mukaan ja palontutkijoille on järjestetty koulutusta erillisillä pelastuslaitoksen omilla koulutuspäivillä. Lisäksi järjestettiin paikkatutkintakoulutus yhdessä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa.

Pelastuslaitos on osallistunut valtakunnalliseen teematutkintaan ja asiantuntijaverkoston sekä HIKLU-laitosten palontutkinnan yhteistyöryhmiin. Palontutkinnasta saatujen havaintojen hyödyntämistä tiedolla johtamisessa osana riskianalyysityötä kehitetään myös Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisessä Palosuojelurahaston rahoittamassa hankkeessa vuosien 2024–2026 aikana.

Palontutkinnassa tuotetulla tiedolla on kyetty tuottamaan syötteitä turvallisuusviestinnälle esimerkiksi tuhkien oikean käsittelyn suhteen. Palontutkinnan löydöksiä on myös

esitely pelastustoiminnan johtajille sekä palotarkastajille ja turvallisuuskouluttajille. Valvonnassa huomioitavista kehitysehdotuksista on pidetty koulutustilaisuus palotarkastajille. Palontutkinnalla on kyetty tukemaan poliisin omaa palonsyöntutkintaa ja annettujen lausuntojen kautta on tuettu esitutkintaa ja syyteharkintaa. Pelastuslaitoksen sisäisiä toimintatapoja, esimerkiksi tilapäisten yksikkövahvuuden laskemisten osalta, on ohjeistettu reuna-alueilla siten, että yksiköt pidetään lähtökohtaisesti vahvuudessa 1+3 palontutkinnassa saadun tiedon perusteella. Lisäksi pelastustoimintaan annettuja syötteitä on arvioitu koulutustarpeiden osalta.

Palveluiden kehittämistarve:

Palvelutarve tulee todennäköisesti kasvamaan jatkossa. Syötteitä pitäisi tuottaa etenkin turvallisuusviestintään enemmän. Pelastustoiminnan johtajien koulutus on johtanut siihen, että tutkintakynnyksen ylittäminen osataan arvioida paremmin, jolloin tutkintaan tulevien tapausten määrä kasvaa. Lisäksi pelastustoiminnan yksiköiden ilmoittamien tehtävien määrä kasvaa, joten jatkossa on tarpeen arvioida tutkintaryhmän kokoa uudestaan. Palvelutasopäätökseen on kirjattu, että palvelutasokaudella selvitetään päätoimisen palontutkijan tarve, joka voisi päätyönään koordinoita tutkintatoimintaa ja ohjata resursseja paremmin.

Palveluiden vertaaminen muihin hyvinvointialueisiin:

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastustoimen tuottama palontutkinta kestää vertailun muihin hyvinvointialueisiin erinomaisesti. Olemme kehittäneet toimintaa suunnitelmallisesti ja pyrimme panostamaan tutkijoiden osaamisen kehittämiseen sekä tie-teellisen menetelmän käyttöön. Tutkinnoilla on pystytty tuottamaan tuloksia HIKLU-alueen muiden pelastuslaitosten käyttöön, esimerkiksi toistuva asennusvirhe eräissä palo-ilmoitinjärjestelmissä havaittiin palontutkinnan kautta. Muiden HIKLU-alueen pelastuslaitosten palontutkintaa verrattuna Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen palontutkinta on hyvin resursoitu. Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksella palontutkintaa tekevät kaikki palotarkastajat, mutta Keski-Uudenmaan ja Helsingin pelastuslaitosten tutkintaryhmät ovat kooltaan pienempiä ja tutkintamäärät vähäisempiä. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos on kyennyt tarjoamaan mahdollisuuden myös muiden HIKLU-alueen pelastuslaitosten tutkijoille osallistua LUP-palontutkinnan koulutustilaisuuksiin.

Pelastustoimen valtakunnallisessa asiantuntija-arviossa vuodelta 2023 Länsi-Uusimaa on nostettu esiin hyvänä esimerkkinä esim. Turvallisuusviestinnälle tuotetuissa syötteissä. Vakavia vahinkoja aiheuttaneista paloista on tutkittu II-tasolla saman raportin perusteella 89 %, mikä on HIKLU-laitoksista eniten.

2.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten ja alueen yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön. Muita viranomaisia ovat esim. rakennusvalvontaviranomaiset, kaavoitusviranomaiset, ympäristöterveydenhuollon viranomaiset, poliisi ja sosiaali- ja terveysviranomaiset. Yhteistyötahona ovat lisäksi nuohoojat. Myös kolmas sektori on tärkeä yhteistyökumppani.

Hyvinvointialueen selvitys:

Palveluiden tarve ja suunnitteluperusteet:

Yhteistyön tavoitteet suunnitellaan yhdessä mm. HIKLU -verkoston ja kumppanuusverkoston asiantuntijoiden kanssa vuosittain. Yhteistyöhön käytettävä resurssi on suunniteltua. Rakentamisen suunnittelunohjauksen ja kaavoituksen osalta yhteistyötä tehdään asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Turvallisuusviestinnän yhteistyö mm. järjestöjen osalta suunnitellaan vuosikellon mukaisesti. Muiden paikallisten toimijoiden kanssa yhteistyötä on tehty vuosikellon mukaisesti sekä reaktiivisesti tarpeen mukaan.

Paloriskiasuntoja koskevaa virka-apuprosessia poliisin kanssa on ollut tarpeen kehittää.

Palveluiden saatavuus ja vaikutukset:

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos tekee yhteistyötä onnettomuuksien ehkäisyssä valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti.

Kumppanuusverkostossa ja HIKLU-alueella on olemassa useita eri asiantuntijatyöryhmiä, jotka pyrkivät yhdenmukaistamaan ja kehittämään asiakkaille tarjottavia palveluita. Asiantuntijatyöryhmien työ on suunnitelmallista ja työ kohdentuu kulloinkin ajankohtaisiin teemoihin. HIKLU- pelastuslaitosten kesken tehdään yhteistyötä mm. yhteisen perehdytyskurssin, ohjeiden ja linjausten sekä tiedonvaihdon kautta.

Aktiivista yhteistyötä tehdään myös muiden viranomaisten ja järjestöjen kanssa. Yhteistyö sisältää myös paikallisen ja alueellisen turvallisuuden kehittämisen yhteistyössä alueen kuntien kanssa. Alueen kaupunkiympäristön kasvunopeuden ja toimintaympäristön muutosten takia on erityisen tärkeää olla aktiivisesti mukana turvallisuussuunnittelussa mahdollisimman etupainotteisesti. On pystytty vastaamaan toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin ja on pyritty varmistamaan pelastuslaitoksen pelastustoiminnan ja ensihoidon toimintaedellytyksiä rakennetussa ympäristössä. Lisäksi palvelukohtaisesti tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä esim. aikuissosiaalityön, sosiaali- ja kriisipäivystyksen, valvontaeläinlääkärien, ympäristöviranomaisten ja Puolustusvoimien kanssa.

Rakentamisen suunnittelunohjauksen ja kaavoituksen viranomaisyhteistyön tavoitteet saavutettiin vuonna 2024. Kaikkien pelastuslaitoksen alueen kuntien kanssa yhteistyössä toimii pelastuslaitokselta rakennusvalvontayhteistyötä tekevä henkilö tai henkilöt. Heidän johdolla on osallistuttu ohjaavasti hankkeiden suunnitteluvaiheessa ja vaikutettiin pelastustoimen toimintaedellytyksiä parantaen. Kaikkiin saapuneisiin kaavakannanottoypyntöihin pystyttiin vastaamaan pyydettyssä ajassa.

Rakennetun ympäristön kokonaisturvallisuus on laaja käsite. Siihen vaikuttaa paitsi itse rakennukset ja niiden tekniset järjestelmät, niin myös ihmisten oma toiminta. Olemme suunnittelunohjauksen avulla pystyneet vaikuttamaan rakennetun ympäristön turvallisuuteen sitä parantavasti ja lisäksi turvallisuuskoulutusten ja turvallisuusviestinnän keinoin olemme pyrkineet lisäämään ihmisten oman toiminnan vaikuttavuutta (mm. alku-ammutuskoulutus). Suunnittelunohjauksen ja kaavoituksen resursseja on vahvistettu. Lisäksi perehdytystä on suunniteltu lisättäväksi ja toteutus tehdään vuoden 2025 aikana.

Paloriskivalvonnan tavoitteet on saavutettu suurimmilta osin. Suurimpaan osaan (n. 74 %) ilmoituksista kyettiin reagoimaan vuoden 2024 aikana. Henkilöstövaihdoksista johtuen riittävää resurssia ei voitu mahdollistaa toiminnan osalta koko vuoden ajan, millä oli vaikutusta ilmoitusten käsittelyyn. Uutta resurssia koulutettiin toimintaan vuoden 2024 aikana. Paloriskivalvontatyötä tekevien työturvallisuutta kehitettiin koulutuksella,

ohjeistusten laadinnalla sekä henkilösuojaamia päivittämällä ja työturvallisuutta parantavien välineiden hankinnalla. Yhteistyön kehittämistä aloitettiin sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa vuoden 2024 aikana ja poliisin kanssa tehtävää yhteistyötä jatkettiin virka-avun muodossa. Paloriskivalvonnan vaikutuksia ei voida arvioida puuttuvien mitareiden vuoksi, mutta vuoden 2024 aikana kehitettiin menetelmiä tehdyn valvonnan vaikuttavuuden parantamiseksi esim. kohteiden priorisoinnin avulla.

Kaikkiin saapuneisiin nuohousvikailmoituksiin on kyetty reagoimaan. Ilmoitusten perusteella rakennuksiin on kohdistettu joko ohjausta ja neuvontaa tai valvontaa. Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja ylläpitäminen on jatkuva tavoite henkilöstön vaihtuvuudesta johtuen.

Palveluiden kehittämistarve:

Onnettomuuksien ehkäisyssä aktiivista yhteistyötä on tavoitteena jatkaa ja kehittää myös muiden viranomaisten ja järjestöjen kanssa.

Hyvinvointialueen sisäistä yhteistyötä on tiivistettävä ja kehitettävä alueen asukkaiden asumisen turvallisuuteen liittyvien toimintojen osalta. Väestön vanhetessa ja iäkkäiden henkilöiden asuessa pidempään kotona on asumisen turvallisuuden kehittämiseksi tehtävä tiiviimpää yhteistyötä pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisy-toiminnon sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa.

Palveluiden vertaaminen muihin hyvinvointialueisiin:

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi tehtävää yhteistyötä on haastavaa vertailla pelastuslaitosten välillä konkreettisen tiedon puuttuessa vuodelta 2024. Aluehallintoviraston vuoden 2023 asiantuntija-arviossa nostetaan esiin yhteistyön kehittämisen tärkeys esimerkiksi nuohoustoiminnassa. Nuohoustoiminnan järjestämisvastuun muutos on aiheuttanut sen, että pelastuslaitoksella ei ole suoria yhteyksiä toiminnanharjoittajiin, joka on oletettavasti haaste etenkin suurilla pelastuslaitoksilla. Nuohoustoiminta koetaan tärkeäksi yhteistyö tahoksi ja yhteistyötä on tärkeää kehittää Länsi-Uudenmaan alueella.

2.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta

Onnettomuuskehityksen seurantaan kuuluu onnettomuusuhkien ja onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta. Seurantaan kuuluu myös omien ja yhteistyössä toteutettavien toimenpiteiden käynnistäminen.

Hyvinvointialueen selvitys:

Palvelujen tarve ja suunnitteluperusteet:

Onnettomuuskehityksen seurantaa tehdään sekä tilannekeskuksessa kahden viikon välein ajettavan tilastoinnin kautta, että tuottamuksellisten ja tahallisten palojen seuranta. Pelastusviranomaisen tekee yhteistyötä Poliisin kanssa onnettomuustietoja koskien. Onnettomuuskehityksen seurannan tuottamia tietoja käsitellään pelastuslaitoksen sisällä, mikäli seurannassa nousee esille selviä trendejä.

Palvelun suunnittelussa ja toteutuksessa ei tapahtunut suurta muutosta vuoteen 2023 verrattuna resurssipulasta johtuen. Tuottamuksellisten ja tahallisten tulipalojen ilmoittamisprosessiin saatiin kiinnitettyä yhden palotarkastajan työaika, oman toimen ohessa.

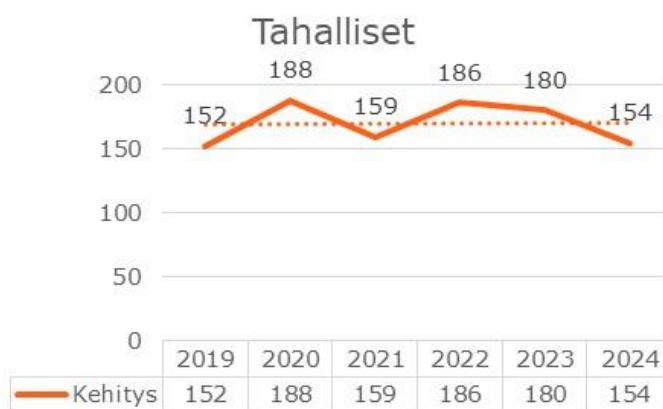
Palveluiden saatavuus ja vaikutukset:

Onnettomuuskehitystä seurataan Prontosta käymällä läpi onnettomuuksia päivittäin tai vähintään viikkotasolla. Seuranta tehdään myös tuottamuksellisten ja tahallisten palojen ilmoittamisen ja seurannan yhteydessä. Avuksi on tulossa Power BI -näkyvä, johon on poimittavissa karttanäkymään eri onnettomuustyyppit tai jaottelu esimerkiksi tahallisuusarvion perusteella. Power BI-näkymän käytettävyys Turvallisuusverkon (TUVEn) tietokoneilla on heikko, mikä vaikeuttaa työtä. Käytännössä työ vaatii huomattavaa perehtymistä asiaan ja onnettomuuksien sarjoittaminen tapahtuu pitkälti muistin varassa.

Tuottamuksellisten ja tahallisten tulipalojen määrä oli 303 kpl vuoden 2024 lopussa. Kehityssuunta vuonna 2024 näyttäisi laskevalta, vuoden 2023 loppuun mennessä tapauksia oli 365 kpl. Tapaukset painottuvat suurelta osin kesäkuukausille eli maastopalaudelle. Tuottamuksellisten ja tahallisten tulipalojen määrät on kuvattu alla kuvissa 1 ja 2.



Kuva 1. Tuottamuksellisten tulipalojen määrä vuosina 2019–2024



Kuva 2. Tahallisten tulipalojen määrä vuosina 2019–2024

Onnettomuuskehitystä onnettomuustyypeittäin ei ole kyetty systemaattisesti seuramaan resurssien niukkuuden vuoksi. Vuonna 2024 tuottamuksellisten ja tahallisten palojen seurantaan lisättiin henkilöresurssia allukoimalla yhden palotarkastajan työaikaa tähän työhön.

Onnettomuuskehityksen seurannan kautta on kyetty tukemaan poliisin esitutkintaa sekä tuottamaan syötteitä turvallisuusviestintään. Kevään 2024 Espoon tuhopolttosarjan tapausten sarjoittaminen ja tiedonvaihto poliisin kanssa oli sujuvaa. Turvallisuusviestintää on tehty muun muassa nuohouksesta, nokipaloista ja saunapaloista. Palontutkintaa on suunnattu kiinnostavien ilmiöiden perustella esimerkiksi akkulaitepaloissa ja näiden kautta saatuja tietoja on välitetty Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle (TUKES). Lisäksi on otettu seurantaan vajaalla yksiköllä ajettut tehtävät. Keväällä 2024 havaittiin nokipaloissa piikki, joten niistä viestittiin Sisäministeriön ja HIKLU-laitosten suuntaan. Erheellisten paloilmoitusten seuranta ja yhteydenotot kohteelle liittyvät myös erhe-työn lisäksi onnettomuuskehityksen seurantaan.

Toimintavalmiusaikojen toteutumista seurataan osana hyvinvointialueen TAHTI-raportointia kuukausittain, sekä pelastuslaitoksen omavalvonnassa. Omavalvontaraportille nostetaan havainnot ja toimenpiteet kolme kertaa vuodessa.

Palveluiden kehittämistarve:

Tulevaisuudessa tarve onnettomuuskehityksen seurannan systemaattisemmalle suorittamiselle todennäköisesti kasvaa. Tulevien vuosien aikana tulee kyetä määrittämään riittävä henkilöresurssi seurannalle ja määrittellä säännöllisesti seurattavat onnettomuustyyppit ja seuranta mekanismi. Tällä hetkellä onnettomuuskehityksen seurantaa tehdään paljolti oman työn ohessa.

Onnettomuuskehityksen seurannan tuottaman tiedon hyödyntämistä tiedolla johtamisessa sekä osana riskianalyysityötä kehitetään myös Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisessä Palosuojelurahaston rahoittamassa hankkeessa vuosien 2024-2026 aikana.

Palveluiden vertaaminen muihin hyvinvointialueisiin:

Muiden HIKLU-laitosten onnettomuuskehityksen seurannan toteutuksesta ei ole tietoa, yhteistyötä ei tehdä tiiviisti asian osalta.

2.1.5 Hyvinvointialueen yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue ei hoida yhteistoiminnassa onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan liittyviä tehtäviä.

2.1.6 Valvontatehtävät

Pelastuslaitoksen on valvottava, että pelastuslain mukaisia yleisiä velvollisuuksia noudatetaan ja että toiminnanharjoittajat ja rakennusten omistajat ja haltijat noudattavat lain mukaisia velvoitteitaan. Pelastuslaitoksen on valvonnassaan tehtävä palotarkastuksia ja muita valvonnan edellyttämiä toimenpiteitä.

2.1.6.1 Pelastuslain mukaiset valvontatehtävät

Hyvinvointialueen selvitys:

Palveluiden tarve ja suunnitteluperusteet:

Väestörakenteen muutos vaikutti siihen, että pientalojen paloturvallisuuden itsearviointiin lisättiin kielivalikoimaan englanti. Lisäksi asiakkaiden tavoitettavuuden parantamiseksi ja vastausprosentin kasvattamiseksi lisättiin sähköinen vastausmahdollisuus.

Turvallisuusympäristön muutoksista johtuen HIKLU- teemavalvonnan aiheeksi valittiin hoitolaitosten omatoiminen varautuminen normaaliolojen häiriötilanteisiin.

Pelastuslain palovaroitinuudistuksen vaikutuksia paloriskivalvontaan seurattiin HIKLU -yhteistyössä. Lisäksi Pelastuslain 81a § lisäys muutti erityisen palotarkastuksen luonnetta valvontatoimenpiteestä lausuntoon. Muutos selkeytti rakennuksen käyttöönottoon liittyviä viranomaisvastuita.

Palveluiden saatavuus ja vaikutukset:

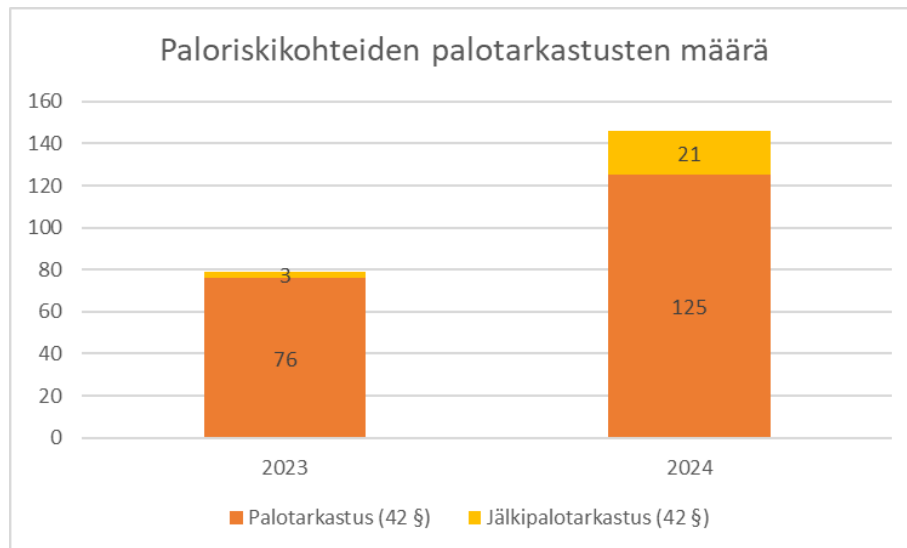
Valvontatoimintaa on kyetty toteuttamaan onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelman mukaisesti ja reagoimaan asiakkaiden tarpeisiin. Muun muassa paloriskivalvontaa, rakennushankkeen aikaisia tarkastuksia ja yleisötapahtumien valvontaa on tehty riskiperusteisesti.

Valvonnan toteutuma vuonna 2023 oli 1 720 tarkastusta eli 93,3 %. Valvonnan toteutuma vuonna 2024 oli 1994 tarkastusta eli 95,5 %. Resurssitilannetta seurattiin säännöllisesti ja ratkaisuja pyrittiin löytämään tilanteen mukaisesti. Tavoitteen saavuttamisessa onnistuttiin resursseihin nähden hyvin. Vuoden 2024 aikana tapahtui henkilöstömuutoksia vielä loppuvuodesta, kun yksi palotarkastaja lähti virkavapaalle. Tätä resurssimuutosta ei voitu enää paikata rekrytoinnin kautta. Lisäksi vuonna 2024 palkattiin uusia palotarkastajia kahdessa eri rekrytoinnissa. Syy rekrytointeihin oli henkilöiden siirtyminen toisiin tehtäviin. Uusien palotarkastajien perehdytys työhön kestää 1-1,5 kk, joten uusi rekrytointi ei välittömästi tuota apua resurssipulaan. Lisäksi vuodelle 2024 osui joitakin pidempiä terveysperusteisia poissaolojaksoja, jotka ovat vaikuttaneet myös tulokseen pääsemiseen. Loppuvuodesta tulosta pyrittiin kiristämään jakamalla lisäkohteita henkilöille, jotka saivat omat valvontavelvoitteensa tehtyä. Tavoite pyrittiin saavuttamaan, mutta edellä mainituista syistä johtuen siihen ei täysin päästy.

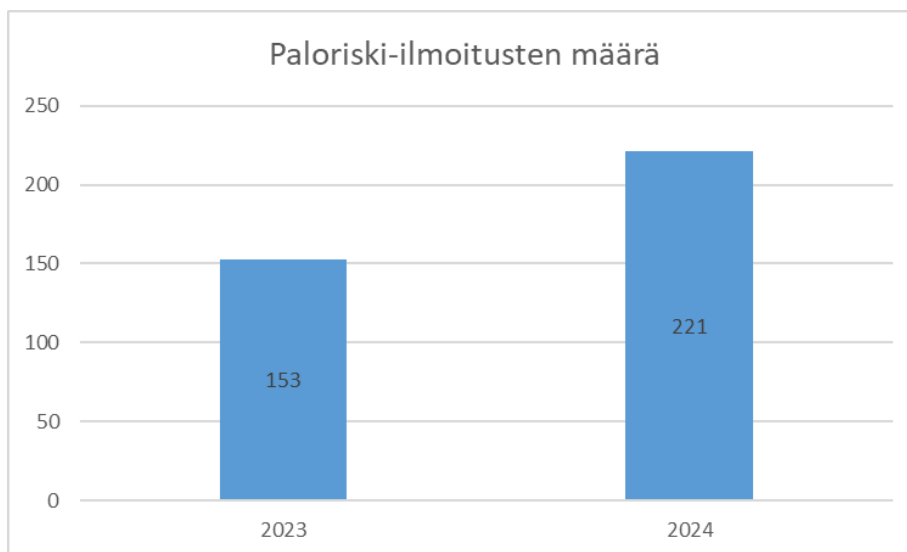
Rakennushankkeen aikaisia tarkastuksia pystyttiin tekemään tarpeen mukaisesti rakennuksen käyttöönottovaiheessa. Nykyresursseilla ei ole pystytty toteuttamaan kerros- tai rivitalojen määräaikaista valvontaa, mutta riskiperusteisesti voidaan asuinra-

kennuksiin tehdä ylimääräisiä valvontakäyntejä. Pientalojen paloturvallisuuden itsearviointilomakkeita lähetettiin 5 765 kpl ja lomakkeiden palautusprosentti oli 85 %, joka oli alhaisempi kuin aiempina vuosina. Uutena v. 2024 on ollut sähköinen vastaamismahdollisuus ja lisäksi myös vastausmahdollisuus englanninkielellä. Havaitut puutteet ja vastaamatta jättäneet kohteet käytiin läpi, mutta näihin kohteisiin ei kyetty kohdistamaan valvontatoiminnan resurssia.

Lisäksi erikseen ilmoitetuista paloriskiasunnoista 74 % ehdittiin kohdentaa toimenpiteitä. Paloriski-ilmoituksia saatiin vuoden 2024 aikana 221 kappaletta, joka oli noin neljäosan enemmän kuin vuonna 2023. Käytännön tarkastuksia suoritettiin 146 kappaletta, mikä oli lähes kaksinkertainen määrä suhteessa vuoden 2023 määrään. Kuvista 3 ja 4 voi nähdä paloriskikohteiden palotarkastusten sekä paloriski-ilmoitusten määrät.



Kuva 3. Paloriskikohteiden palotarkastusten määrä 2023 ja 2024



Kuva 4. Paloriski-ilmoitusten määrä 2023 ja 2024

Päivystävän palotarkastajan puhelinneuvontana pystyttiin ongelmatilanteissa tukemaan ja ohjaamaan alueen asukkaita, yhteistyötahoja ja taloyhtiöitä.

Valvontatoiminnassa on hyödynnetty palontutkinnasta saatavia tietoja valvontatyötä tekevien koulutuksissa.

Palveluiden kehittämistarve:

Valvontatoiminnassa tunnistettuja kehittämistarpeita ovat onnettomuuskehityksen seurannasta saatavien tietojen hyödyntäminen, valvontatoimintaan liittyvän koulutuksen suunnitelmallisuuden kehittäminen ja asuinrakennusten valvonnan kehittäminen. Lisäksi tarpeena on seurata valvontakohdemäärien kehitystä ja varmistaa valvontaan riittävä ja osaava henkilöstöresurssi. Poistumisturvallisuuselvitysten käsittelyprosessia tulee kehittää.

Palveluiden vertaaminen muihin hyvinvointialueisiin:

Palvelua ei ole järjestelmällisesti vertailtu muihin hyvinvointialueisiin. Vertailua on tehty palveluiden tarjonnan ja toteutustapojen osalta HIKLU-pelastuslaitosten kesken onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelman kehitystyön yhteydessä. Vaikuttavuuden mittareita ei ole käytössä. Erityisesti laadun ja vaikuttavuuden vertailu on haastavaa, kun niistä ei ole käytettävissä selkeää vertailukelpoista tietoa.

2.1.6.2 Kemikaaliturvallisuuslain mukaiset valvontatehtävät

Hyvinvointialueen selvitys:

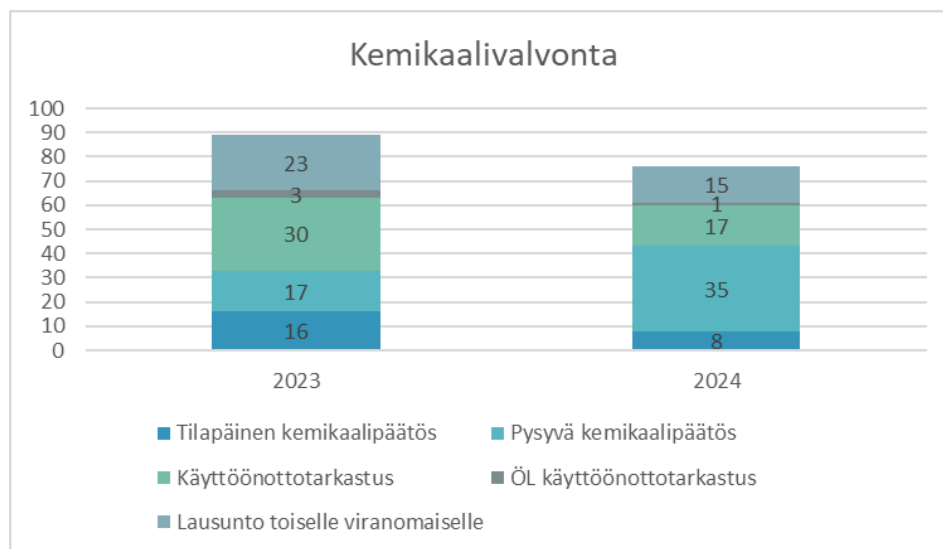
Palveluiden tarve ja suunnitteluperusteet:

Säädösmuutos laissa vaarallisten aineiden kuljetuksesta astui voimaan 1.9.2023. Uutena velvollisuutena toiminnanharjoittajia veloitettiin laatimaan sisäiset pelastussuunnitelmat tilapäisen säilytyksen paikkoihin. Traficom hyväksyy sisäiset pelastussuunnitelmat, mutta prosessiin kuuluu lausunnon pyytäminen paikalliselta pelastuslaitokselta.

Tähän muutokseen varauduttiin ohjeistamalla Traficomien lausuntopyyntöjen ohjaus pelastustoiminnan yksikköön sekä varaamalla aikaa koulutuksiin osallistumiseen. Muutoin palvelut suunniteltiin aikaisempien vuosien pohjalta samalle tasolle.

Palveluiden saatavuus ja vaikutukset:

Pelastusviranomaiselle säädetty valvontatehtävät on kyetty hoitamaan tarpeen mukaisesti. Valvonta-asetuksessa määriteltyyn kemikaali-ilmoitusten yhden kuukauden käsittelyaikaan pystyttiin vastaamaan. Kaikki ilotulitteiden myyntipisteet tarkastettiin. Saapuneisiin lausuntopyyntöihin kyettiin vastaamaan. Kuvassa 5 näkyy kemikaalivalvonnan toteuma eriteltynä. Vaikutusten arviointiin ei ollut käytössä mittaria, joten valvonnalla aikaan saatuja vaikutuksia ei voida arvioida vuodelta 2024.



Kuva 1. Kemikaalivalvonnan toteuma 2023 ja 2024

Kumppanuusverkoston kemikaalivalvonnan asiantuntijaverkostossa tehtiin aktiivista yhteistyötä valtakunnallisten palvelujen yhtenäistämiseksi. Verkosto teki myös aktiivista yhteistyötä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) ja ympäristöviranomaisten kanssa.

Valtakunnallinen räjähdysvaarallisten tilojen turvallisuuteen liittyvä koulutus (ATEX-koulutus) järjestettiin yhdessä kumppanuusverkoston asiantuntijaverkoston kanssa kaikille pelastuslaitosten valvontatoimintaan osallistuville asiantuntijoille. Lisäksi toteutettiin kaksi pelastuslaitoksen sisäistä kuukausikoulutusta (nestekaasujen varastointi ja vähittäismyynti sekä ilotulitteiden varastoinnin valvonta) suunnitelman mukaisesti valvontatehtäviin osallistuville työntekijöille.

Palveluiden kehittämistarve:

Vetyjakeluasemien tulon on varauduttu laatimalla ohjeistus pelastusviranomaisen kemikaali-ilmoituksen käsittelyssä huomioitavista asioista ja päätösmalli. Jakeluasemiin liittyvään säädösmuutokseen tulee valmistautua.

Tällä hetkellä valmistelussa olevaan Inkoon vihreän terästehtaan työllistävään vaikutukseen ja lisääntyvään lausuntojen, tarkastusten ja harjoitusten tarpeeseen tulee varautua onnettomuuksien ehkäisyn sekä pelastustoiminnan palvelujen suunnittelussa.

Jakeluasemiin liittyvät säädökset ovat muuttumassa tulevaisuudessa ja muutoksiin tulee varautua valvonnassa ja luo uuden osaamistarpeen.

Palveluiden vertaaminen muihin hyvinvointialueisiin:

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen haasteet ovat vastaavia kuin muissa pelastuslaitoksissa. Haasteena on erityisesti osaamisvaje palotarkastajien vaihtuvuudesta johtuen.

2.1.7 Valmiustarkastukset

Pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia, joilla valvotaan pelastuslain mukaisia järjestelyjä suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin varautumiseksi.

Hyvinvointialueen selvitys:

Palveluiden tarve ja suunnitteluperusteet:

Pelastusviranomainen ei suorita toistaiseksi Pelastuslain 84 §:n mukaisia tarkastuksia pelastuslaissa säädettyjen suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen valvomiseksi. Pelastusviranomaiset voivat tehdä tarvittaessa edellä mainittuja tarkastuksia. Asia päivitetään osaksi palvelutasopäätöstä, jos toimenpiteisiin ryhdytään laajamittaisesti.

Palveluiden saatavuus ja vaikutukset:

Pelastuslain 84 §:n mukaisia tarkastuksia pelastuslaissa säädettyjen suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen valvomiseksi ei tehty vuonna 2024.

Palveluiden kehittämistarve:

Pelastuslain 84 §:n mukaisia tarkastuksia pelastuslaissa säädettyjen suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen valvomiseksi ei tehty vuonna 2024, joten vaikutuksia ei arvioida.

Palveluiden vertaaminen muihin hyvinvointialueisiin:

Aluehallintovirasto on tuonut esiin valtakunnallisessa asiantuntija-arviossaan vuodelta 2023, että hyvinvointialueiden selvityksien mukaan tällaisia tarkastuksia ei ole tehty vuoden 2023 aikana koko valtakunnassa.

2.2 Pelastustoiminnan palvelut

Pelastustoiminnalla tarkoitetaan kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on

- pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa
- rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia.

Pelastustoiminnassa tarvittavat toimenpiteet tulee voida suorittaa viivytystä ja tehokkaasti.

Toimintaympäristön riskien ja uhkien kuvaus pelastustoiminnan palveluiden näkökulmasta

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueen keskeisiksi toimintaympäristön muutostekijöiksi on tunnistettu väestörakenteen kehitys, lainsäädännön vaikutukset, teknologinen ympäristö sekä ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit. Palvelutason näkökulmasta tulee huomioida toisaalta kasvavat kaupunkikeskukset sekä rakentamisen tiivistyminen tietyillä alueilla ja toisaalta väestön väheneminen ja ikääntyminen erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Tiiviillä kasvavilla alueilla tulee huomioida palveluiden tarpeen kasvu ja harvanevilla alueilla riittävän turvallisuustason edellyttämien palveluiden varmistaminen. Länsi-Uudellamaalla kesäasukkaiden määrä aiheuttaa jonkin verran vaihtelua väestömäärään eri vuodenaikoina erityisesti alueen läntisissä osissa.

Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyyseissa pelastustoiminnan toimintavalmiuden ja suorituskykyjen mitoittamisen kannalta keskeisiksi päivittäisonnettomuusriskeiksi on arvioitu rakennuspalot ja rakennuspalovaarat, maastopalot, tieliikenneonnettomuudet, kiireelliset ihmisen pelastamistehtävät, vaarallisten aineiden onnettomuudet sekä öljyvahingot. Onnettomuusriskien taustalla, alueen erityispiirteinä ovat monimuotoisen rakentamisen lisääntyminen, erityisesti maanalainen ja korkea rakentaminen sekä uudet energiamuodot infrastruktuurissa ja liikenteessä. Liikenneonnettomuusriskeihin vaikuttavat lisäksi tiheä maantieverkosto, suuret liikennemäärät, korkeanopeuksiset väylät, tunnelit sekä vaihtelevat olosuhteet. Myös raideliikenteen kasvu näkyy erityisesti pääkaupunkiseudulla metron, Raide-Jokerin, Länsirata -hankkeen sekä kaupunkiradan kehityksen takia.

Palvelujen mitoittamisen kannalta keskeisiksi suuronnettomuus- ja häiriötilanteiden riskeiksi on tunnistettu mm. vakava liikenneonnettomuus (vakavat maantie-, raide- ja lento-onnettomuudet), useampi yhtäaikainen maastopalo, luonnonilmiöiden aiheuttamat riskit, kuten myrskytilanteet, laaja kantaverkon sähköhäiriö sekä monialainen merionnettomuus. Laajan rannikkoalueen vuoksi toimintaympäristössä korostui ja korostuu edelleen erityisesti merellisen ympäristövahingon riski. Lisäksi alueen muut erityispiirteet, kuten tiivis kaupunkirakentaminen sekä onnettomuusriskin kannalta tunnistetut

erityiskohteet korostavat huomioitavia vaikutuksia myös pelastustoiminnan toimintaedellytyksiin, osaamisvaatimuksiin sekä työturvallisuuteen.

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden ja suorituskyykyjen mitoitusperusteiden muutokset huomioidaan Sisäministeriön pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeen uudistamisen myötä. Pelastustoiminnan suorituskyykyjen riskiperusteisuutta kehitetään myös Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisessä Palosuojelurahaston rahoittamassa hankkeessa vuosien 2024–2026 aikana.

2.2.1 Onnettomuuskohteen tavoittamisen suorituskyyky

Pelastustoiminnan toimintavalmius tulee olla toimintaympäristön riskeihin nähden riittävä. Pelastustoiminnan toimintavalmius muodostuu pelastusmuodostelmien toiminta-valmiusajasta ja niiden suorituskyykyistä. Kiireellisissä pelastustehtävissä onnistumiseen vaikuttaa se, kuinka nopeasti onnettomuuspaikalle saadaan tehtävällä tarvittava suorituskyykyinen pelastusmuodostelma.

2.2.1.1 Ensimmäinen yksikkö

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun ensimmäinen pelastustoimen yksikkö on kohteessa. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Hyvinvointialueen selvitys:

Palveluiden tarve ja suunnitteluperusteet:

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos seuraa jatkuvasti toimintavalmiuden toteutumista ja toimintaympäristön muutoksia. Tämän johdosta alueen pelastustoimi on vuonna 2016 hyväksynyt ohjelman paloasemaverkoston kehittämiseksi. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen laatimassa "Ohjelma paloasemien sijoittamiseksi vuoteen 2035" -selvityksessä paloasemaverkkoon vaikuttavia asioita tarkastellaan aluerakennemuutosten, väestöprojektien ja -ennustusten sekä riskiluokitusten ja riskialueiden saavutettavuuden kautta. Ohjelma perustuu aiemmin vuosina 2013 ja 2014 tehtyihin, koko Uudenmaan alueen kattaviin selvityksiin. 22.11.2013 valmistui selvitys Helsingin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten paloasemaverkon tuottama saavutettavuus -selvitys, jossa tarkasteltiin sen hetkistä tilannetta sekä tehtiin arvio tilanteesta vuonna 2035. Selvitystä tarkennettiin vielä henkilö- ja omaisuusvahinkoriskien osalta vuonna 2014. Ohjelman toteutuksessa on huomioitu Uudenmaan alueen tarpeet vuoteen 2035 asti. Vuonna 2021 tehtiin lisäksi palveluverkko 2050 -selvitys

Uudenmaan pelastuslaitosten yhteistyönä. Paloasemat palvelevat pelastustoiminnan sekä ensihoidon riskianalyysien perusteella määriteltyjä tarpeita. Ohjelma paloasemien sijoittamiseksi vuoteen 2035 on hyväksytty vuonna 2016 ja uuden palveluverkko selvityksen perusteella tarkastellaan paloasemien rakentamista 2035 jälkeen.

Palveluiden saatavuus ja vaikutukset:

Ensimmäisen yksikön toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani alueella oli 7 minuuttia 9 sekuntia vuonna 2024 ja edellisenä vuonna 6 minuuttia 59 sekuntia. Palvelutasopäätöksen tavoite 7:05 ylittyi hieman ja toimintavalmiusajan mediaani on heikentynyt vuodesta 2023.

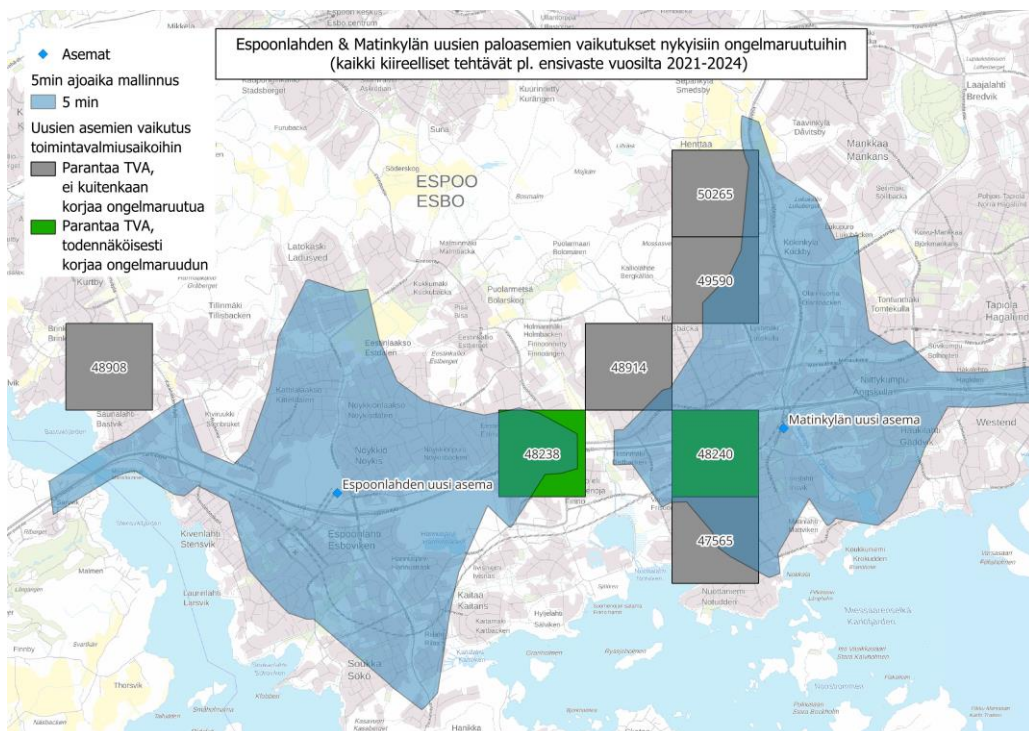
Talouden tasapainotuksesta johtuva henkilöstöressurssien käytön tehostaminen on vaikuttanut negatiivisesti avunsaanti- ja tavoitettavuusaikaan toimintavalmiuden suunniteluohjeen mukaisesti. Lisäksi palomiespula on vaikeuttanut henkilöstön riittävää rekrytointia.

Tehdyn selvityksen mukaan tavoitettavuusaika on toteutunut palvelutasopäätöksen mukaisesti, mutta yksiköiden henkilöstövahvuus on vaihdellut eri alueilla. Tavoitevahvuus 1+3 on toteutunut 91,6 % koko vuoden osalta tarkasteltuna.

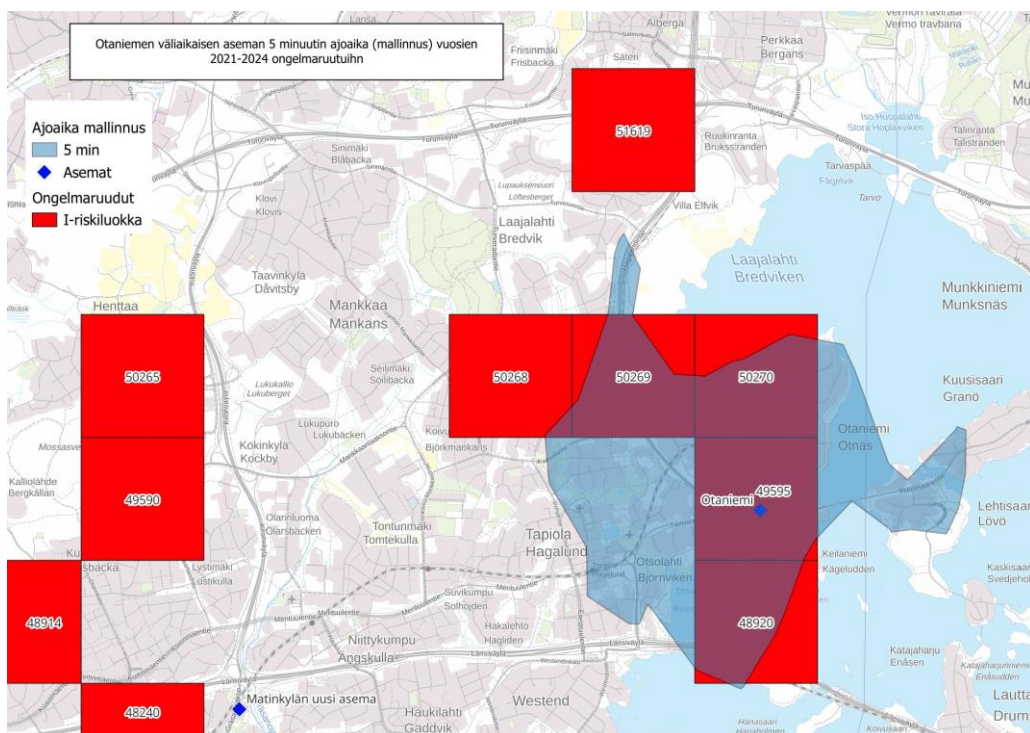
Varsinkin kesälomakuukausina vahvuuden toteutumisprosentti oli alhainen. Marraskuussa 2024 vastesuunnitteluun tehtiin korjaus, jonka jälkeen tilanne henkilöstöressursin osalta parani yksittäisen onnettomuuden osalta.

Toiminta-alueen kehittymisen johdosta riskiruutujen tavoitettavuus on heikentynyt vuosien saatossa, joten tämän vuoksi esimerkiksi Espoon alueen paloasemien sijaintia Niittykummussa ja Espoonlahdessa oli muutettava. Otaniemen alueella on pitkään ollut tavoitettavuusongelma.

Edellä mainitun osalta tilannetta on korjattu siten, että Niittykummun paloasema siirtyi Matinkylään ja Espoonlahden paloasema vaihtoi alueen sisällä paikkaa. Lisäksi Otaniemen paloasema aloitti väliaikaistiloissa suunnitelman ja tarpeen mukaisesti vuoden 2025 tammikuussa. Matinkylän ja Espoonlahden asemien uudet sijainnit paransivat tavoitettavuutta seitsemän ongelmaruudun osalta. Näistä kahden kohdalla merkittävästi, ja ruutujen toimintavalmiusaikatoteumat tulevat todennäköisesti vuoden 2025 aikana saavuttamaan 50 % tavoitteen. Viidessä ruudussa asemien sijainti paransi tavoitettavuutta, mutta ei todennäköisesti tule täysin korjaamaan ongelmaruutujen toimintavalmiuden ongelmia. Kuvissa 6 ja 7 on kuvattu Espoon alueen uusien paloasemien vaikutus tavoitettavuuteen 6 minuutissa.



Kuva 2. Espoonlahden ja Matinkylän uusien paloasemien vaikutukset nykyisten ongelmavuuden tavoitettavuuteen



Kuva 3. Otaniemen väliaikaisen paloaseman vaikutukset nykyisten ongelmavuuden tavoitettavuuteen

Palveluiden kehittämistarve:

Riskiruutujen määrä riskiluokissa I-III, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei toteutunut vuonna 2024:

I-riskiluokka 34 ruutua (34 ruutua vuonna 2023)

II-riskiluokka 33 ruutua (24 ruutua vuonna 2023)

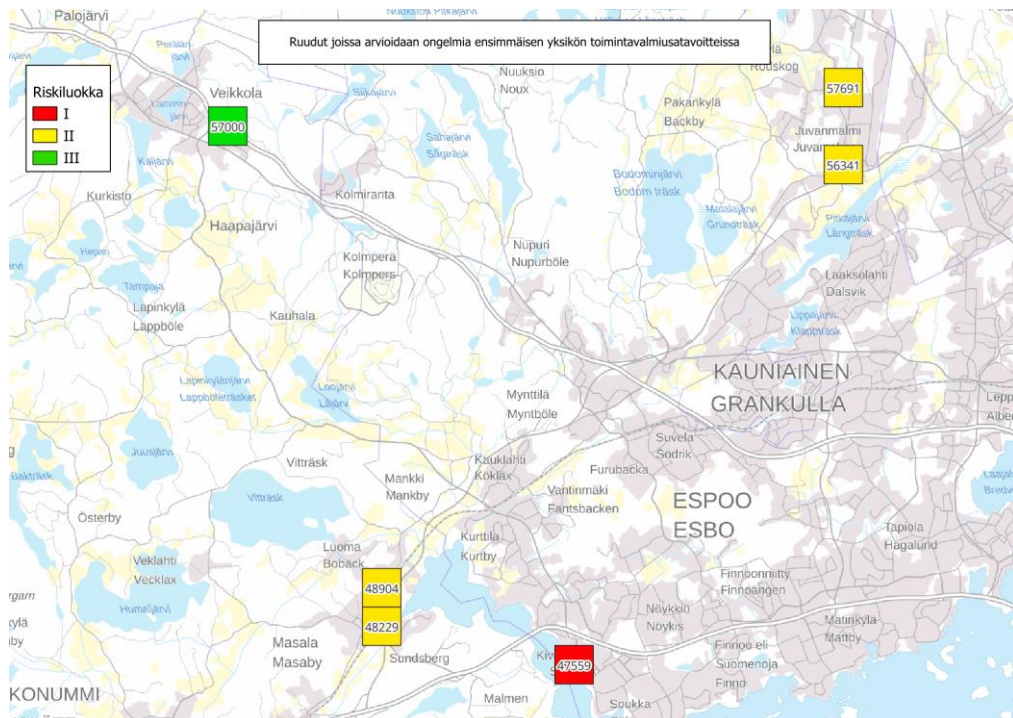
III-riskiluokka 2 ruutua (1 ruutu vuonna 2023)

Sellaisten ruutujen lukumäärä, joissa ennakoidaan toimintavalmiusaika-asteita vuosien 2025–2026 aikana on lueteltu alla:

I-riskiluokka 1 ruutua

II-riskiluokka 4 ruutua

III-riskiluokka 1 ruutua



Kuva 4. Riskiruudut, joissa ennakoidaan ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika-asteita

Kuvassa 8 esitetty ruutujen lukumäärä on arvio ruuduista, joissa edellisen neljän vuoden toimintavalmiusaikatoteumien perusteella vähintään kolmena peräkkäisenä vuotena ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteen toteuma olisi ollut < 50 %, mikäli toteuma olisi laskettu toimintavalmiuden suunnitteluohje -luonnoksen riskiluokkien perusteella. Muutos riskiluokissa olisi vaikuttanut ainoastaan ruutuun 57000 (nykyinen riskiluokka III ja luonnoksen mukainen riskiluokka olisi II). Kaksi ruutua, joissa toteuma oli < 50 kolmena peräkkäisenä vuotena (48234, 49594) jätettiin koonnista pois, sillä Espoonlahden ja Otaniemen paloasemien uuden sijainnin katsottiin korjaavan toimintavalmiusaikatavoitteen ongelmat kyseisissä ruuduissa.

Pelastuslaitoksen näkökulmasta suurin haaste on Espoo–Kirkkonummi–Lohja–Vihti (Nummelan) alueen rakentaminen. Espoossa väestö kasvaa eniten Suur-Matinkylässä, Suur-Tapiolassa ja Suur-Leppävaarassa, sekä Suurpellossa, Saunaniemessä ja Uusmäessä. Yli 1 000 asukkaalla kasvavia pienalueita Espoossa on kaikkiaan 12 kpl. Tule-

via uusia asukasmäärältään suuria asuinalueita on suunnitteilla yhä kauemmas kaupungin nykyisestä ydinalueesta. Esimerkiksi Histan alueen rakentaminen Länsi-Espoossa, kaukana nykyisistä Espoon palveluiden keskittymistä, antaa hyvän kuvan siitä mihin suuntaan Espoon asutusta ollaan kehittämässä tulevaisuudessa. Myös Lohjan laajeneminen pohjoiseen ja Kirkkonummen Masala, Luoma ja Veikkolan alueiden kehittäminen nykyisten paloasemien kuuden minuutin saavutettavuuden ulkopuolelle, aiheuttaa pelastuslaitokselle haasteita tulevaisuudessa. Tulevina vuosina asemien sijoitteluun vaikuttaa mm. Leppävaaran ja Keran alueiden laajentuminen.

Palveluiden kehittämistarve – merkittävimmät puutteet:

Dynaaminen vasteiden tarkastelu on jatkuvaa. Toimintavalmiuden puutteiden korjaaminen edellyttää paloasemaverkoston uudelleen tarkastelua, jotta voidaan kattaa kaikki ongelmaruudut. Kuntien kanssa tulee tehdä tiivistä yhteistyötä liikenneinfran kehittämiseksi esim. kaavoituksen ja katusuunnittelun sekä kunnossapidon osalta. Kaluston käyttöä optimoidaan jo kierrättämällä sitä sopimuspalokunnille. Kaluston elinkaaren pidentäminen luo riskiä toimintavalmiuden ylläpitämiselle sekä todennäköisesti tuo kustannuksia kaluston ylläpidon myötä.

Palveluiden vertaaminen muihin hyvinvointialueisiin:

Toimintavalmius on parantunut valtakunnallisesti, suuria haasteita on edelleen erityisesti kasvukeskuksissa, joissa pelastustoiminnan palvelut eivät ole kehittyneet tarpeeksi nopeasti väestönkasvun myötä. Alueilla, joilla on merkittäviä puutteita, on tärkeää varmistaa kansalaisten yhdenvertainen avunsaanti ja kehittää palveluja vastaamaan alueen tarpeita.

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttymistä on verrattu taulukossa 2 sisäministeriön verrokkiryhmän 1 mukaisiin pelastuslaitoksiin. Vertaamista laajemmin toimintaympäristöltään hyvin erilaisiin pelastuslaitoksiin ei nähdä tarkoituksenmukaiseksi. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen ensimmäinen yksikkö on saavuttanut toimintavalmiuden tavoitteet I-riskiluokan tehtävissä heikommin kuin Helsingin pelastuslaitos, mutta paremmin kuin Keski-Uudenmaan pelastuslaitos. II-riskiluokan tehtävissä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen ensimmäisen yksikön toimintavalmiuden tavoitteiden saavuttaminen on ollut hieman heikompa muihin verrattuna.

Taulukko 2. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteiden täytyminen verrattuna verrokkiryhmän 1 pelastuslaitoksiin vuonna 2024

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteiden täytyminen 2024

Alue	I-riskiluokka	II-riskiluokka	III-riskiluokka	IV-riskiluokka
Helsinki	56	85	100	100
LUP	51	82	98	100
KUP	35	87	99	100

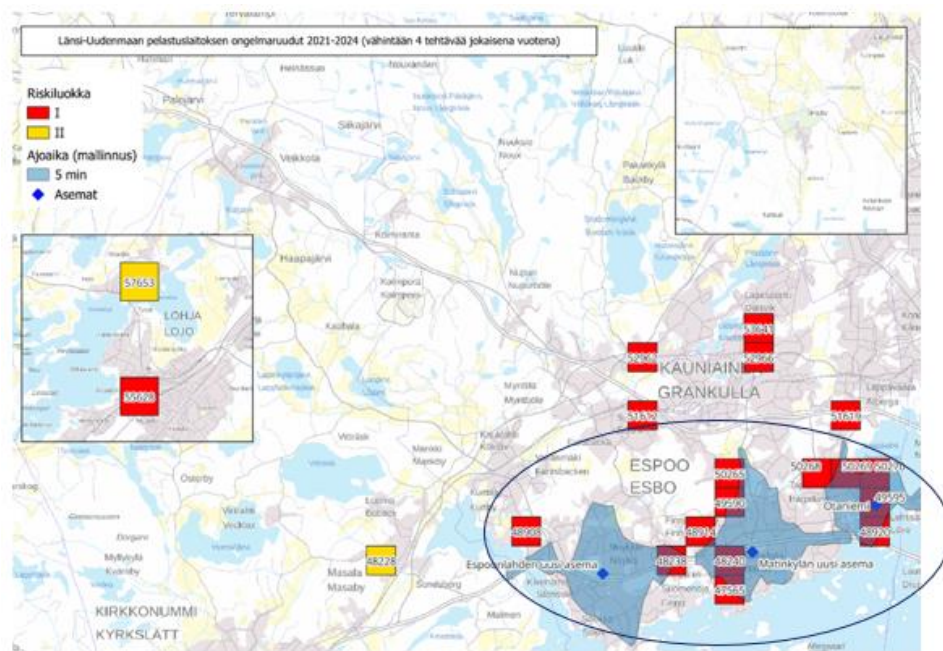
2.2.1.2 Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun vähintään neljän hengen vahvuinen pelastusryhmä aloittaa tehokkaan pelastustoiminnan. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Hyvinvointialueen selvitys:

Palveluiden tarve ja suunnitteluperusteet:

Espoonlahden ja Matinkylän asemien valmistumisen myötä syksyllä 2025 toimintavalmius Espoon alueella paranee. Kuvassa 9 on kuvattu uusien paloasemien vaikutus riskiruutujen tavoittamiseen. Palvelutarpeeseen vaikuttaneet seikat on kuvattu kappaleessa 2.2.1.1.



Kuva 5. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen ongelmaruudut 2021-2024

Palveluiden saatavuus ja vaikutukset:

Pelastustoiminnan toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani alueella oli 10 minuuttia 24 sekuntia vuonna 2024 ja edellisenä vuonna 9 minuuttia 56 sekuntia. Palvelutasepäättöksen tavoite 11:28 saavutettiin vuonna 2024. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteen mediaani on heikentynyt vuodesta 2023.

Pelastustoiminnan toimintavalmiuteen vaikuttavat seikat ovat yhteneväiset kuin kohdassa 2.2.1.1 (ensimmäisen yksikön toimintavalmius).

Palveluiden kehittämistarve:

Vuonna 2024:

I-riskiluokka 7 ruutua (8 ruutua vuonna 2023)

II-riskiluokka 20 ruutua (17 ruutua vuonna 2023)

III-riskiluokka 2 ruutu (1 ruutu vuonna 2023)

Sellaisten ruutujen lukumäärä, joissa ennakoitaan toimintavalmiusaika-asteita vuosien 2025–2026 aikana on lueteltu alla:

I-riskiluokka 1 ruutua

II-riskiluokka 0 ruutua

III- riskiluokka 0 ruutua

Mahdolliset pelastustoiminnan haasteet ovat sidoksissa toisiinsa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan osalta, lähinnä aluilla joissa on I ja II- riskiluokan ruutuja.

Palveluiden kehittämistarve – merkittävimmät puutteet:

Toimintavalmiusaikapuutteiden korjaamiseksi tehtävät merkittävimmät toimenpiteet on kuvattu edellisessä kohdassa. Nämä eivät eroa toisistaan ensimmäisen yksikön toimintavalmiuden ja pelastustoiminnan toimintavalmiuden osalta.

Palveluiden vertaaminen muihin hyvinvointialueisiin:

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttymistä on verrattu taulukossa 3 sisäministeriön verrokkiryhmän 1 mukaisiin pelastuslaitoksiin. Vuonna 2024 Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos on saavuttanut pelastustoiminnan toimintavalmiuden tavoitteet I-riskiluokan tehtävissä paremmin kuin Helsingin pelastuslaitos ja Keski-Uudenmaan pelastuslaitos. Muilta osin tavoitteiden saavuttaminen on lähes samalla tasolla pelastuslaitosten välillä.

Taulukko 3. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteiden täytyminen verrattuna verrokkiryhmän 1 pelastuslaitoksiin vuonna 2024

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteiden täytyminen (2024)

Alue	I-riskiluokka	II-riskiluokka	III-riskiluokka	IV-riskiluokka
Helsinki	75	87	91	100
LUP	79	84	96	98
KUP	74	85	96	97

2.2.1.3 Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikatavoite

Pelastusjoukkue koostuu johtajasta ja vähintään kahdesta ja enintään viidestä pelastusryhmästä. Koska todellisen pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikoja ei ole käytettävissä, laskennallisena pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikana toimenpidetilasto Prontossa käytetään aikaväliä ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun tapahtumapaikalle on saapunut vähintään yhdeksän pelastustoimen henkilöä. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.
--

Hyvinvointialueen selvitys:

Palveluiden tarve ja suunnitteluperusteet:

Toimintavalmiusaikapuutteiden korjaamiseksi tehdyt toimenpiteet sekä toimintavalmiuden toteutumiseen vaikuttaneet tekijät ja kehittämistarpeet on kuvattu edellisissä kohdissa. Nämä eivät eroa toisistaan ensimmäisen yksikön toimintavalmiuden ja pelastustoiminnan toimintavalmiuden tai pelastusjoukkueen toimintavalmiuden osalta.

Palveluiden saatavuus ja vaikutukset:

Pelastusjoukkueen toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani koko alueella oli 14 minuuttia 17 sekuntia vuonna 2024 ja edellisenä vuonna 14 minuuttia 46 sekuntia. Palvelutasopäätöksen tavoitetta 12:14 ei saavutettu vuonna 2024. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteen mediaani on parantunut vuodesta 2023.

Pelastuslaitos on pyrkinyt koulutusten avulla edesauttamaan riskikohteiden omaa turvallisuuskulttuuria. Espoon kaupungin kanssa tehdään yhteistyötä mm. tieliikenneinfran kehittämisessä. Paloasemien sisäisillä toimenpiteillä on saatu lähtöaikoja pienemmiksi.

Uusien paloasemien käyttöönotto tapahtui loppuvuodesta 2024, joten niiden vaikutus toimintavalmiuteen jäi vähäiseksi, joskin jo lyhyen aikavälin tarkastelussa on huomattava parannus tavoitettavuudessa.

Länsi-Uudenmaan pelastustoimialue on laaja, joten aktiivisella yhteistyöllä sopimuspaikuntien kanssa on kyetty tavoittamaan myös haja-asutusalueen asukkaat tehokkaasti.

Palveluiden kehittämistarve:

Toimintavalmiusaikapuutteiden kehittämistarpeet on kuvattu edellisissä kohdissa. Nämä eivät eroa toisistaan ensimmäisen yksikön toimintavalmiuden ja pelastustoiminnan toimintavalmiuden tai pelastusjoukkueen toimintavalmiuden osalta.

Palveluiden vertaaminen muihin hyvinvointialueisiin:

Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttymistä on verrattu taulukossa 4 sisäministeriön verrokkiryhmän 1 mukaisiin pelastuslaitoksiin. Vuonna 2024 Länsi-Uu-

denmaan pelastuslaitos on saavuttanut pelastusjoukkueen toimintavalmiuden tavoitteet kaikkien riskiluokkien tehtävissä lähes samalla tasolla kuin Helsingin pelastuslaitos ja Keski-Uudenmaan pelastuslaitos. Suurin eroavaisuus on III-riskiluokan tehtävissä.

Taulukko 4. Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttyminen verrokkiryhmän 1 pelastuslaitosten välillä vuonna 2024

Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttyminen (2024)

Alue	I-riskiluokka	II-riskiluokka	III-riskiluokka
Helsinki	92	96	100
LUP	96	97	91
KUP	96	97	97

2.2.2 Tulipalojen edellyttämä suorituskyyky

Tulipaloihin liittyvällä suorituskyyvällä vastataan rakennuspaloihin, maastopaloihin ja muihin tulipaloihin.

2.2.2.1 Rakennuspalojen edellyttämä suorituskyyky

Tehtävät edellyttävät savusukelluskyykyä. Savusukelluksella tarkoitetaan paineilmaohengityslaitteiden ja asianmukaisten suojarusteiden avulla tehtävää sammutus- ja pelastustyötä, joka edellyttää tunkeutumista palavaan, savuiseen ja rajattuun sisätilaan tai työskentelyä palavan rakennuksen katolla.

Savusukellus edellyttää pelastajilta tehtävän vaatimaa koulutusta, säännöllistä vuosittaista osaamisen ylläpitävää harjoittelua sekä riittävää fyysistä kuntoa ja riittävää terveydentilaa. Palavan ja rajatun sisätilan sammuttamiseen käytetään myös muita menetelmiä kuin savusukeltamista.

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.2.2 Maastopalojen edellyttämä suorituskyky

Maastopalojen edellyttämän suorituskyvyn tulee olla toimintaympäristön riskeihin nähden riittävä.

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.2.3 Liikennevälinepalojen edellyttämä suorituskyky

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.2.4 Muiden tulipalojen edellyttämä suorituskyky

Muiden tulipalojen kuten ajoneuvopalojen ja polttoainevarastojen edellyttämän suorituskyvyn tulee olla toimintaympäristön riskeihin nähden riittävä.

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.2.5 Sammutusveden saamiseen liittyvä suorituskyky

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.3 CBRNE-tilanteisiin liittyvä suorituskyyky

CBRNE-tilanteilla tarkoitetaan onnettomuuksia tai tilanteita, joissa on osallisena kemiallisia aineita (C), biologisia taudinaiheuttajia (B), radioaktiivisia aineita (R), ydinenergiaa (N) tai räjähteitä (E).

Kemikaalionnettomuuksien torjuntaa tehdään tarvittaessa kemikaalisukelluksella, jolla tarkoitetaan vaarallisten aineiden (CBRNE) tehtävällä välittömän vaaran alueella tapahtuvia tiedustelu-, pelastus-, torjunta- tai muita vastaavia tehtäviä, jotka edellyttävät paineilmahengityslaitteen ja soveltuvan kemikaalisuojapuvun käyttöä. Kemikaalisukellus edellyttää pelastajilta tehtävän vaatimaa koulutusta, säännöllistä vuosittaista osaamisen ylläpitävää harjoittelua sekä riittävää fyysistä kuntoa ja riittävää terveydentilaa.

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.4 Vesipelastamisen suorituskyyky

Vesipelastamista on venekaluston avulla tehtävä pelastustoiminta ja pintapelastus sekä vesisukellus. Pintapelastus tarkoittaa veden varassa veden pinnalta ja välittömästi pinnan alta ilman vesisukelluslaitetta tehtävää ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista ja vahingon torjuntaa. Työskentely heikoilla jäillä tai voimakkaasti virtaavassa vedessä rinnastetaan pintapelastukseen. Vesisukellus tarkoittaa tehtäviä, jotka edellyttävät vesisukelluslaitetta ja -varustusta ihmisen sekä omaisuuden pelastamiseksi ja ympäristövahinkojen torjumiseksi.

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.5 Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan suorituskyyky

Pelastustoimen ympäristövahinkojen torjunnan suorituskyykyä edellytetään tehtävillä, joissa tehdään kiireellistä öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaa.

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.6 Korkealta tai alhaalta pelastamisen suorituskyky

Putoamisvaarallisella alueella työskentely kattaa sekä korkealta että alhaalta pelastamisen. Tehtävät sisältävät ajoneuvokalustolla ja köysipelastamisella pelastamisen toimenpiteet sekä työskentelyn alueella, jossa on putoamisvaara. Putoamisvaarallisella alueella työskentely voi olla henkisesti ja fyysisesti vaativaa työtä, jonka turvallinen suorittaminen asettaa tekijälle terveydentilaan, toimintakykyyn, koulutukseen ja harjoitteluun liittyviä erityisvaatimuksia.

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.7 Liikenneonnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskyky

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.8 Väestön varoittamisen suorituskyky

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.9 Muiden paikallisten riskien mukainen suorituskyky

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.10 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarat

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.10.1 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrä

2.2.10.2 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen osaamisen ylläpito ja kehittäminen

2.2.10.3 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen fyysinen toimintakyky

2.2.11 Pelastustoiminnan kalustovoimavarat

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.12 Alueen kiinteistövoimavarat

Alueen kiinteistövoimavaroilla tarkoitetaan pelastustoimen omistamia ja vuokraamia pelastus/paloasemia, valmiusasemia ja muita kiinteistöjä.

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.13 Pelastustoiminnan johtamisen suorituskyky

Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen, ja pelastustoimen muodostelmalla on aina johtaja. Yhteistoimintatilanteissa, joissa pelastustoimintaan osallistuu useampi viranomainen, pelastusviranomainen toimii yleisjohtajana. Pelastustoiminnan johtamisesta laaditaan tarvittavat suunnitelmat, joissa määritellään riskien ja uhkien edellyttämät johtamisjärjestelyt eri laajuisissa ja myös pitkäkestoisissa tilanteissa.

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.14 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonnan suorituskyky

Hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse, yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa tai hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy järjestämisvastuu ja vastuu palvelujen asianmukaisen hoitamisen valvonnasta.

Hyvinvointialueen selvitys:

Palvelujen tarve ja suunnitteluperuste:

Tilanne ei ole muuttunut verrattuna vuoteen 2023. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen pelastustoiminnan järjestämisvastuuta ei ole jaettu hyvinvointialueiden kesken. Tästä asiasta ei ole tehty päätöstä 2021–2024 voimassaolevaan palvelutasopäätökseen eikä tälle ole asetettu tavoitteita.

Palveluiden saatavuus:

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen pelastustoiminnan järjestämisvastuuta ei ole jaettu hyvinvointialueiden kesken. Mahdolliset pelastustehtävät hoidetaan sopimusperusteisesti ja esimerkiksi Pronton täyttää suorittava yksikkö. Järjestämistavan valvontaa ei tällöin ole tarvittu.

Palveluiden kehittämistarve:

Pelastustoiminnan osalta yhteistyö hoidetaan pelastuslaitosten välisellä sopimuksella. Mahdollisista muutoksista esim. johtamisjärjestelyissä sovitaan tapauskohtaisesti. Mahdollinen valvonta suoritetaan tapahtuma-alueen pelastusviranomaisen taholta.

Palveluiden vertaaminen muihin hyvinvointialueisiin:

Yhteistyösuunnitelmat on pelastustoimen suunnitelmista hyvinvointialueiden antamien selvitysten perusteella heikoiden tunnettu osa-alue. Osa suunnitelmista on yhteistyösopimusmuotoisia. Selvityksissä keskeisimmiksi yhteistyökumppaneiksi on tunnistettu poliisi ja puolustusvoimat. Selvitykset eivät tuoneet valtakunnallisesti aluehallintovirastojen arvioiden mukaan riittävästi tietoa, vastaako yhteistyösuunnitelmien tilanne tarvetta tai onko niissä kehitystarpeita.

2.2.15 Pelastusviranomaisen antama virka-apu

Pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.16 Kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen suorituskyyky

Pelastustoimi osallistuu pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon.

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.2.16.1 Kansainvälisen avun antamisen suorituskyyky

2.2.16.2 Kansainvälisen avun vastaanottamisen suorituskyyky (HNS-valmius)

2.2.17 Pelastustoiminnan suunnitelmat

Tämä luku käsittelee suunnitelmia, joita pelastuslaitoksen on tehtävä pelastuslain mukaan. Suunnitelmat ovat arvioinnin kohteena olevien pelastustoimen palvelujen tuottamista tukevia asiakirjoja. Aluehallintovirasto arvioi suunnitelmien laatimista ja toteutumista hyvinvointialueen antaman selvityksen perusteella.

Pelastuslaitoksen tulee pelastuslain mukaan laatia hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Pelastuslaitosten tulee laatia pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaa johtamista ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamista koskevat suunnitelmat yhteistoiminnassa keskenään ja pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavien pelastuslaitosten johdolla.

Hyvinvointialueen selvitys:

Saatavuus:

Pelastustoimintaa koskevat suunnitelmat ovat laadittu siten, että ne vastaavat Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen tarpeita ja perustuvat alueella esiintyviin uhkiin ja niistä mahdollisesti aiheutuvien riskien arviointiin pelastustoimen suunnitelma-asetuksen (1363/2018) 2 § mukaisesti.

Pelastustoiminnan ohjeet ja suunnitelmat ovat laadittu huomioiden asetuksen 4 § (pelastustoiminnan yleisjärjestelyt ja 5 § (pelastustoiminta vaativissa tilanteissa). Osa pelastustoiminnan ohjeista on tehty yhteistyössä muiden Uudenmaan pelastuslaitosten kesken.

Kehittämistarve:

Hälytys-, sekä viestiliikenne ohje on päivitettävä. Jatkossa yhteistyösopimus on laajennettava myös Eteläisen yhteistyöalueen kattavaksi.

Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisten pelastussuunnitelmien koulutusta esim. palomestareiden koulutuspäivien aikana on lisättävä vuoden 2024 harjoitusraportteja hyväksi käyttäen. UPS-prosessia parantaaksemme pitää luoda LUP:n toimintamalli, jossa on kuvattu tarvittavat vastuut, sekä tuoda esille se, että ko. harjoituksessa testataan pelastussuunnitelman toimivuus. Joskin olemme harjoitusten osalta pitäneet tärkeänä "asiakasnäkökulmaa", joka osaltaan on varmasti vaikuttanut harjoitusten laatuun, joista Aluehallintovirasto on huomauttanut 3.10.2024 valvontakäynnillä.

2.3 Pelastustoimen sivutoiminen henkilöstö, sopimuspalokunnan henkilöstö ja vapaaehtoistoiminta

Pelastustoimen koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä sekä pelastustoiminnassa voidaan käyttää apuna sopimuspalokuntia ja muita organisaatioita ja henkilöitä. Hyvinvointialue päättää, missä laajuudessa se käyttää vapaaehtoisia pelastustoiminnan palvelujen tuottamisessa.

Sopimuspalokuntien lisäksi pelastustoimen tehtävissä voidaan käyttää apuna muitakin toimijoita, kuten meri- ja järvipelastusyhdistysten yksiköitä, vapaaehtoista pelastuspalvelua, pelastusalan liittoja, pelastuskoiria sekä radioamatöörejä ja muita vapaaehtoistoimintaan perustuvia organisaatioita ja järjestöjä.

Sivutoimisen henkilöstön käyttämisessä on monia yhtäläisyyksiä vapaaehtoisten käyttämiseen, joten tässä luvussa käsitellään myös sivutoimisen henkilöstön käyttöä. Luvussa 2.3.3 käsitellään kuitenkin vain sellaisten henkilöiden terveystarkastuksia, jotka eivät ole työsuhteessa hyvinvointialueeseen.

2.3.1 Sopimushenkilöstön, sivutoimisen henkilöstön sekä vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.3.2 Pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön, sopimuspalokunnan henkilöstön sekä vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Pelastustoimen viranomaisten tulee mahdollisuuksiensa mukaan edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä. Vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytysten edistäminen sisältää taloudellista tukea, koulutuksellista tukea tai muuta yhteistyötä vapaaehtoisten organisaatioiden kanssa. Toimenpiteiden tulisi näkyä kirjattuina tavoitteina ja toimenpiteinä muun muassa pelastuslaitosten toimintasuunnitelmissa.

Hyvinvointialueen selvitys:

Palveluiden tarve ja suunnitteluperusteet:

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella on voimassa oleva sopimus 40 sopimuspalokunnan kanssa. Kaikki sopimuspalokunnat osallistuvat pelastustoimintaan hälytystehtäville 8–20 min 1+3 yksikön sopimuksella. Toimintaympäristössä ei ole tapahtunut muutoksia, mutta vakinaisen henkilöstön resurssivaje on vaikuttanut sopimuspalokuntien lisääntyvään tarpeeseen. Palokunnat suorittavat sopimuksen mukaan neljä vuotuista turvallisuusviestintätapahtumaa erillisen suunnitelman mukaisesti.

Pelastuslaitoksella on lisäksi sopimukset Espoon, Porkkalan, Hangon ja Tammisaaren meripelastusyhdistysten kanssa. Tarvittaessa pelastustoimen palveluiden tuottamisessa käytetään apuna Vapaaehtoisen pelastuspalvelun (VAPEPA) resursseja.

Palveluiden saatavuus:

Sopimuspalokuntien lähtöaikavaatimukset, suorituskykyvaatimukset ja erikoistumiset määritellään palokuntasopimuksissa. Pelastuslaitos seuraa vuosittain lähtöaikojen ja vahvuuksien toteumaa.

Sopimushenkilöstön määrä pysyi hyvin lähellä vuoden 2023 tasoa. Sopimuspalokuntiin (40 palokuntaa) kuului yhteensä 778 henkilöä hälytysosastoon ja heistä oli 215 savusukeltajaa vuonna 2024. Lisäksi meillä on kaksi sivutoimista palokuntaa ja yksi tehdaspalokunta, joissa noin 50 henkilöä mukana hälytysosastossa. Palokunnat saivat lähdöt onnistumaan tavoitevahvuudella yli 80 % tehtävistä. Vuonna 2024 sopimuspalokuntien ja sivutoimisten yksiköt hälytettiin tehtävälle 1935 kertaa. VAPEPA:n kuuluvien yhdistysten tehtävämäärä oli tavanomaisella tasolla. Eri tehtävillä on hyödynnetty lähinnä meripelastusseurojen palveluita, mm. saaristossa tapahtuneiden onnettomuuksien osalta. Pelastuskoirien kanssa tehtävää yhteistyötä on kehitetty lähinnä rauniopelastusharjoituksissa.

Vapaaehtoistoimintaa on edistetty yhteistoimintasuunnitelman mukaisesti. Sivutoimiset palokunnat (2 kpl) ovat saaneet uutta kalustoa ja yhden uuden aseman. Toisella (Tenhola) sivutoimisella palokunnalla on käynnistynyt junioritoiminta. Hangon sivutoimisia on koulutettu erikoiskaluston käyttöön.

VPK:n osalta on aloitettu sopimustarkastelu, uutta kalustoa on annettu käyttöön suunnitelman mukaisesti. VPK-päälliköille pidetään koulutuskoulutuksia 4 krt vuodessa, jonka lisäksi pidetään 3 – 4 kertaa vuodessa ns. "VPK-INFO". SPNK:n kanssa järjestetään yhteistyökokouksia kolmesti vuodessa sekä seminaariviikonloppu. Edellä mainittuina iltoina pyritään käsittelemään ajankohtaisia asioita ja antamaan tukea VPK-toimihenkilöille. Luonnollisesti olemme olleet tukena myös rekrytointitilaisuuksissa.

Palveluiden kehittämistarve:

Tavoitteena on kehittää yhteistoimintaa öljyntorjuntaan osallistuvien vapaaehtoisten järjestöjen (VAPEPA) kanssa sekä edistää sopimuspalokuntatoiminnan mielekkyyttä laadukkaalla koulutuksella ja kalustolla. Sopimuspalokuntien sopimuspäivitys on aloitettu. Päivitystyöhön osallistuu myös sopimuspalokuntalaisten edustajat.

Palveluiden vertaaminen muihin hyvinvointialueisiin:

Harva-alueilla Itä-Suomen alueella on erityisesti siirrytty viime vuosien aikana henkilökohtaisten sopimusten suuntaan palokuntasopimuksen sijaan. Sopimuspalokuntalaisten rekrytointia on kehitetty valtakunnallisesti sekä sopimuspalokuntalaisten koulutuspolkuja on luotu eri paikoin Suomea. Sopimuspalokunnilla on erityisen suuri merkitys päivittäisen pelastustoiminnan tuottamiseen pääkaupunkiseudun ja muiden suurten kaupunkien ulkopuolella. Aluehallintovirastojen arvioiden perusteella palokuntasopimukset ovat joillakin alueilla verrattain vanhoja, sillä ne on solmittu alueellisen pelastustoimen syntymisen aikaan noin 20 vuotta sitten.

2.3.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan henkilön terveystarkastukset

Jos sopimuspalokuntaan tai muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluva savusukeltaja tai muuta vastaavaa raskasta työtä tekevä henkilö ei ole oikeutettu työsuhteen perusteella työterveyshuoltoon, hänelle on järjestettävä työterveyshuoltolain mukaisia tarkastuksia vastaavat terveystarkastukset ja muut ennaltaehkäisevät palvelut. Ennaltaehkäisevillä palveluilla ja terveystarkastuksilla on tarkoitus ehkäistä ja torjua pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvia terveysvaaroja ja -haittoja ja suojella henkilön turvallisuutta, työkykyä ja terveyttä.

Hyvinvointialueen selvitys:

Palveluiden tarve ja suunnitteluperusteet:

Toimintaympäristössä ja palvelutarpeessa ei ole tapahtunut muutoksia, jotka olisivat vaikuttaneet vuoden 2024 aikana sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan henkilön terveystarkastusten tuottamiseen.

Palveluiden saatavuus:

Sopimuspalokuntien savusukeltavien jäsenten terveystarkastuksista on sovittu pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien välisissä palokuntasopimuksissa. Palokuntasopimukset ollaan uudistamassa lähivuosien aikana.

Savusukellustoimintaan osallistuvien sopimuspalokuntalaisten terveystarkastukset ovat toteutuneet sisäministeriön ohjeistuksen mukaisesti. Savusukeltajien osalta tarkastuksien voimassaoloa valvotaan vuosittain.

Ei-savusukeltavien sopimuspalokuntien hälytysosaston jäsenten osalta terveystarkastukset ovat toteutuneet kursseille hakevien osalta pelastusopiston opetussuunnitelman ja sisäministeriön ohjeistuksen mukaisesti. Vuonna 2024 muiden hälytysosaston jäsenten osalta terveystarkastustarpeista sekä tarkastusten tiheydestä on teetetty lausunto työterveysvevshuoltopalvelun tuottajalta. Terveystarkastusten käynnistyminen on riippuvainen palokuntasopimusten uudistamisesta sekä taloustilanteesta.

Sopimuspalokuntien terveystarkastukset tuottaa yksityinen palveluntuottaja.

Palveluiden kehittämistarve:

Hälytysosaston aktiivisten ei-savusukeltavien jäsenten osalta terveystarkastustoiminta tulee saada käynnistettyä. Kehittämistarve perustuu mm. sisäministeriön ohjeeseen pelastustoimen sukellus- ja pintapelastustoimintaan sekä työterveyshuollon lausuntoon.

Tulevissa palokuntasopimuksissa tulee sopia tarkemmin, kuinka sopimuspalokuntien ennaltaehkäisevät työterveyspalvelut järjestetään.

Terveystarkastusten toimivuutta tullaan testaamaan pilottikokeiluna kolmen sopimuspalokunnan osalta, kun sopimuspalokuntasopimukset saadaan uusittua ja taloustilanne mahdollistaa terveystarkastusten toteutusten vaatiman 30-50 % lisärahoituksen.

Palveluiden vertaaminen muihin hyvinvointialueisiin:

Aluehallintoviraston valtakunnallisen asiantuntija-arvion mukaan vapaaehtoisten terveystarkastukset eivät olleet kattavia vuonna 2023, erityisesti ei-savusukeltajilta ja muilta pelastustoimintaan osallistuvilta henkilöiltä. Ennaltaehkäisevät palvelut on vuonna 2023 suunnattu pääasiassa savusukeltajille, mikä rajoittaa muiden pelastustoimintaan osallistuvien terveydentilan arviointia kokonaisvaltaisesti. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastustoimen tilanne on vastaava kuin muilla hyvinvointialueilla.

2.3.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Pelastustoimintaan osallistuvalla sivutoimisella sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Hyvinvointialueen selvitys:

Palveluiden tarve ja suunnitteluperusteet:

Vuoden 2024 aikana sopimuspalokuntien koulutuksen tuottamista vaikeutti himan kiristynyt taloustilanne, jolloin koulutusmäärärahoja vähennettiin. Lisäksi Pelastusopiston kiristynyt vaatimustaso ja esimerkiksi peruskurssille vaadittavien suoritteiden lisääntynyt määrä vähensi hieman osallistumishalukkuutta.

Palveluiden saatavuus:

Sivutoimisella henkilöstöllä, sekä sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstöllä on laissa säädetty koulutus.

Pelastuslaitos järjesti ja kustansi sopimuspalokuntien peruskoulutuksen paikallisten pelastusliittojen kanssa. Pelastusliittojen kautta järjestettiin myös täydennyskoulutusta ja muita erikoisosaamisen kursseja. Koulutuksen määrä täsmäsi koulutettavien määrän ja tarpeiden kanssa.

Sopimuspalokuntien ja niiden henkilöstön osalta osaamista ja suorituskkyä seurataan muun muassa koulutustarkastuksin ja testauksin.

Koulutustoimintaa ja sen seuranta ja arviointia on pyritty kehittämään sukellus- ja pin-
tapelastusohjeen hengen mukaisesti yhteistyössä VPK:n kanssa. Tehtyjä toimenpiteitä ovat mm. yhteistyöryhmä koulutusten suunnitteluun ja HAKA:n uudistus mahdollistaa harjoitus suunnittelun, seuraamisen ja arvioinnin. Niin sanottuja "talonpoltoja" järjestettiin, sikäli, kun purkutaloja oli saatavilla.

Palveluiden kehittämistarve:

Pelastuslaitoksen tavoitteena on edistää sopimuspalokuntien osaamista ja koulutusta Pelastusopiston koulutussuunnitelman mukaisesti. Tavoitteena on tunnistaa ja määrittää sopimuspalokuntien suorituskkyvaatimukset.

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun (VAPEPA) kanssa on tavoitteena laatia yhteistoimintamuistiota. Tarkoituksena on, että tämä muistio ja yhteistoiminta kattaa yhteistyön erilaisten vapaaehtoisten öljyntorjunnan toimijoiden ja järjestöjen kanssa, kuten WWF ja Suomen Punainen Risti. Tavoitteena on myös kehittää yhteistoimintaa öljyntorjuntaan osallistuvien vapaaehtoisten järjestöjen (VAPEPA) kanssa.

Palveluiden vertaaminen muihin hyvinvointialueisiin:

Vapaaehtoistoiminnan edistäminen vaihtelee paljon valtakunnallisesti, riippuen siitä, miten vapaaehtoistointa alueella toteutetaan. Pääkaupunkiseudun hyvinvointialueiden antamissa selvityksissä tuodaan ilmi, ettei sopimuspalokuntien kehittämistarpeita ole tuotu esille esimerkiksi kehittämisohjelman muodossa. Helsinki on lähtenyt kartoittamaan sopimuspalokuntien toimintaa ja tarpeita ja tuo esille selvityksessään tekemänsä toimenpiteitä tämän kierroksen perusteella. Yhteistyö pelastuslaitoksen ja alueen sopimuspalokuntien välillä toimii yleensä alueilla erilaisten yhteistoimintaryhmien tai neuvottelukuntien muodossa.

2.4 Väestönsuojelun palvelut

Pelastustoimen viranomaisen tulee pelastuslain mukaan varautua riittävin suunnitelmin ja valmisteluin toimialaan kuuluvien väestönsuojelutehtävien hoitamiseen.

Väestönsuojelun (VSS) palveluja ovat muiden muassa

- väestönsuojeluun varautumisen suunnittelu
- pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien ja toiminnan yhteensovittaminen
- hyvinvointialueen pelastustoimen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen
- väestönsuojelutehtäviin ja muihin sodan ajan tehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen
- väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön kouluttaminen
- pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen.

Tässä luvussa on tarkoitus arvioida väestönsuojelun palvelujen tehtäväkohtaista tarvetta ja saatavuutta sekä palvelujen kehittämistarvetta.

Tämä luku on kokonaisuudessaan salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

2.4.1 Väestönsuojeluun varautumisen suunnittelun suorituskyky

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii väestönsuojeluun varautumisen edellyttämien suunnitelmien laatimisesta ja päivittämisestä ja tehtävien hoitamiseksi tarvittavista voimavaroista.

2.4.2 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien ja toiminnan yhteensovittaminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta huomioiden yhteistoimintatarpeet ja -sopimukset.

2.4.3 Hyvinvointialueen pelastustoimen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii väestönsuojeluorganisaation henkilöstöstä (pää- ja sivutoiminen sekä sopimuspalokuntien henkilöstö, muu erityishenkilöstö), materiaalin ja tilojen määrittämisestä ja varaamista koskevien suunnitelmien laadinnasta ja päivittämisestä.

2.4.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön, kaluston ja tilojen varaaminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomaisten vastuulla on VSS-organisaation henkilöstön, kaluston ja tilojen varaamisen periaatteet ja päivittämisen aikaväli. Se sisältää oman päätoimisen, sivutoimisen ja sopimuspalokuntien, sekä muun erityishenkilöstön VAP-varausten ajantasaisuuden, oman ja tarvittavan erityiskaluston varaamisen sekä mahdollisten väestönsuojeluun tarvittavien tilojen varaamisen.

2.4.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutus

Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöllä tulee olla riittävä osaaminen pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien hoitamiseksi. Osaamiseen vaadittavan koulutuksen, perehdytyksen ja osaamisen ylläpidon määrittely ja määrittelyn perusteella suunnitellut toimenpiteet muodostavat VSS-koulutusohjelman.

2.4.6 Pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen

Pelastustoimen viranomaisten johtamisen edellytykset poikkeusoloissa on varmistettava. Tämä sisältää

- suunnitelman johtamisesta poikkeusoloissa, mukaan lukien suunnitelman päivitys ja suunnitelmaan perehdyttäminen
- johtamis- ja viestintätoiminnoissa tarvittavien toimitilojen, väistötilojen ja suojatilojen määrittämisen ja kunnossapidosta sopimisen
- johtamis- ja viestintätoiminnoissa tarvittavien tietojärjestelmien ja niiden varajärjestelmien määrittelyn ja ylläpidosta sopimisen.

2.4.7 Kuntien kanssa tehtävä varautumisen yhteistyö

Yhteistyö sisältää yhteistoimintarakenteet, toimintamallit ja yhteistyön edellyttämän tiedonkulun. Muuta varautumiseen liittyvää yhteistyötä on esimerkiksi kuntien valmiussuunnittelun tukeminen. Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö on sopimusperustaista.

3 Pelastustoimen palveluiden laatu

Tämän luvun tarkoituksena on selvittää valtioneuvoston vahvistamien pelastustoimen valtakunnallisten strategisten tavoitteiden toteutumista hyvinvointialueilla.

3.1 Valtakunnallisten strategisten tavoitteiden toteuman kuvaus

Tavoite 1: Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.

Hyvinvointialueen selvitys:

Hyvinvointialueen strategisena linjauksena on edistää asukkaiden hyvinvointia ja turvallisuutta. Laadukkaat palvelut näkyvät tavoitteena hyvinvointialueen palvelustrategiassa mukaan lukien palveluverkkoa koskevat strategiset linjaukset. Hyvinvointialueen palvelustrategian yhteisissä tavoitteissa on tavoitteena palvelujen vastaaminen monimuotoisen ja muuttuvan väestön tarpeisiin. Tavoitteena on myös turvata suomen- ja ruotsinkieliset palvelut alueella.

Toimintaympäristön uhkien ja riskien tunnistamisessa on päivittäisten onnettomuuksien osalta hyödynnetty pelastustoimen resurssi- ja onnettomuus tietokannan (Pronto) tietoja. Sen tietojen perusteella on tarkasteltu esimerkiksi tapahtuneita onnettomuuksia, onnettomuusvahinkoja ja yksiköiden toimintavalmiusaikoja. Vaativampien tilanteiden, suuronnettomuuksien ja häiriötilanteiden osalta Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysissä on nojaututtu viranomaisyhteistyössä laaditussa Uudenmaan alueellisessa riskiarviossa tunnistettuihin riskiskenaarioihin ja tarkennettu niitä erityisesti pelastustoiminnan näkökulmasta. Erityistä tarkastelua vaativat riskikohteet on tunnistettu ja niiden sijainti paikannettu perustuen pelastuslaitosten aluetuntemukseen, omiin kirjauksiin ja järjestelmiin.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella tarkastellaan palvelutason toteutumisen yhdenvertaisuutta alueen sisäisesti. Palvelujen verkosto on suunniteltu ja sijoitettu siten, että palvelut tavoittavat kaikki alueen asukkaat ja asiakkaat yhdenvertaisesti. Onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen riskiperusteisuus on pyritty huomioimaan paremmin. Yleisesti pelastuslaitoksen palvelujen yhdenvertaisuuden ja laadukkuuden arvioiminen on kehittynyt vuoden 2024 aikana mm. omavalvonnan ja raportoinnin käytäntöjen kehittyessä.

Tavoite 2: Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa.

Hyvinvointialueen selvitys:

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen strategisena linjauksena on tehdä yhdessä hyvinvoiva ja haluttu työyhteisö. Valtuustokauden tavoitteet sisältävät muun muassa työvoiman saatavuuden parantamisen, veto- ja pitovoimatekijöiden vahvistamisen ja osaamisen kehittämisen sekä työhyvinvointiin panostamisen tavoitteita. Hyvinvointialueen henkilöstötavoitteisiin on sisällytetty mm. tavoite tukea henkilöstön työhyvinvointia luotamukseen perustuvalla henkilöstöpolitiikalla sekä kehittää osaamista ja johtamista systemaattisesti.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastuslaitoksen strategiassa on asetettu strateginen tavoite varmistaa suorituskykyvaatimusten mukaiset resurssit. Tämä tavoite tukee valtakunnallista tavoitetta pelastustoimen henkilöstöresurssien riittävydestä. Lisäksi Länsi-Uudemaan hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksessä on todettu, että pelastustoimen henkilöstöresurssien riittävyys on keskeinen tekijä palvelutason turvaamisessa. Erityisesti on korostettu pelastajakoulutuksen säilyttämistä Uudellamaalla ja ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen järjestämistä. Lisäksi palvelutasopäätöksessä on todettu, että pelastuslaitos tukee sopimuspalokuntatoimintaa ylläpitääkseen sopimushenkilöstön määrää vähintään nykyisellä tasolla.

Vuonna 2023 perustetun resurssitoimiston toiminta on käynnistynyt kunnolla vuoden 2024 aikana ja ylitöiden ja henkilöstöresurssien seuranta on ollut aiempaa tehokkaampaa keskitetyn resurssisuunnittelun ansiosta. Käytettävissä olevat henkilöstöresurssit on suunnattu optimaalisesti ja tehokkaasti ja resursseja on uudelleenkohdennettu tarpeiden mukaan. Henkilöstöresurssien hyödyntämistä pyritään tulevaisuudessa ennakoidaan entistä paremmin tilastotiedon ja analytiikan avulla.

Rekrytointiin sekä hyvinvointialueen pelastuslaitoksen näkyvyyteen ja työnantajakuvaan on panostettu läsnäololla rekrytointitapahtumissa sekä hyödyntämällä kattavasti sosiaalisen median kanavia.

Alueen sopimuspalokuntien toimintaa on tuettu, jolla on varmistettu se, että pelastustoiminta säilyy turvallisuuden lähipalveluna, tähän liittyy myös mm. alueelliset varautumisen koulutukset. Lisäksi sopimuspalokuntatoiminnan edistämiseksi on tehty yhteistyötä alan eri järjestöjen kanssa. Edistäminen on sisältänyt myös nuoriso-osastotoimintoja. Käytännön esimerkkeinä yhteistyöstä ja toiminnan edistämisestä ovat erilaiset sopimuspalokuntatoimintaan liittyvät tapahtumat, kuten leirit ja kilpailut.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastuslaitoksen pelastustoimen henkilöstön osaaminen on varmistettu 2024 mm. koulutussuunnitelman mukaisten koulutusten ja harjoitusten yhteydessä tehtyjen osaamisen varmistamisen suoritteiden kautta. Osaamisen varmistamisessa on hyödynnetty sähköistä oppimisalustaa mm. ei teknisten taitojen osalta. Osaamisen varmistaminen on edelleen dokumentoitu ja raportoitu hyödyntäen aktiivisesti osaamisenhallinnan tietojärjestelmää. Pelastustoimen henkilöstön osaamisen näkökulmasta tehdään alueellista yhteistyötä muiden Uudenmaan alueen pelastuslaitosten kanssa esimerkiksi vesisukeltajien peruskurssin osalta.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen sekä pelastuslaitoksen työsuojeluorganisaatio on järjestäytynyt uudelleen vuonna 2024 ja muodostetut työsuojeluparit seuraavat työhyvinvoinnin, työturvallisuuden ja työolojen tilannetta paloasemilla. Lisäksi työolotiimi edistää työhyvinvointia ja työturvallisuutta organisaation tasolla. Vuonna 2024 laadittiin pelastuslaitoksen oma työsuojelun toimintasuunnitelma täydentämään hyvinvointialueen työsuojelun toimintaohjelmaa.

Vuoden 2024 aikana on panostettu esihenkilötyöhön ja johtamiseen. Pääpaino on ollut yhteisissä toimintatavoissa ja prosesseissa sekä osaamisen varmistamisessa. Vuonna 2024 ovat käynnistyneet mm. esihenkilötyön koulutukset. Myös esihenkilörakenteita on täsmennetty.

Tavoite 3: Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti.

Hyvinvointialueen selvitys:

Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn riskiperusteisuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta ei ole erityisesti huomioitu hyvinvointialueen strategiassa. Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa on huomioitu Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisen riskianalyysissa tunnistetut riskit, joihin onnettomuuksien ehkäisyn palveluilla vastataan. Onnettomuuksien ehkäisyn riskiperusteisuutta kehitetään Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisessä Palosuojelurahaston rahoittamassa hankkeessa vuosien 2024-2026 aikana.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos on pyrkinyt parantamaan ihmisten turvallisuutta monin eri keinoin. Erityisesti asumisen paloturvallisuutta edistetään osallistumalla aktiivisesti rakentamisen suunnittelunohjaukseen uudiskohteissa (mm. varatieratkaisut, opasteet, pelastustiet) ja viestimällä aktiivisesti omatoimiseen varautumiseen liittyen. Turvallisuuskoulutusten avulla tarjoamme mahdollisuuksia oppia alkusammutusta käytännössä ja samalla rohkaista toimimaan tositalanteessa. Pientalojen paloturvallisuuden itsearviointilomakkeiden avulla herätelämme pientalojen asukkaita miettimään ja parantamaan oman asumisensa paloturvallisuutta. Päivystävän palotarkastajan puhelinneuvonnan ja tarkastuskäyntien avulla edistämme asumisen paloturvallisuutta antaen tarvittavia neuvoja ja ohjeita.

Erityisenä huolenaiheena ovat ikääntyvän väestön asumisturvallisuus ja myös paloris- kiasunnot. Vuonna 2024 tapahtuneiden palokuolematapausten osalta kaikki menehtyneet ovat olleet yli 65-vuotiaita ja menehtyneiden määrä oli viime vuonna suurempi suhteessa edellisten vuosien keskiarvoon.

Pyrimme kehittämään jatkossa yhteistyön tekemistä paikallisten järjestöjen ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa sekä huomioimaan yhteistyö turvallisuusviestinnän suunnittelussa. Lisäksi turvallisuusviestinnän palveluita on tarpeen kehittää vastaamaan vieras- kielisten asiakkaiden määrän kasvua.

Tavoite 4: Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna.

Hyvinvointialueen selvitys:

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

Tavoite 5: Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.

Hyvinvointialueen selvitys:

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

Tavoite 6: Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin.

Hyvinvointialueen selvitys:

Pelastuslaitos on lahjoittanut vuonna 2024 Ukrainan pelastustoimelle kalustoa. Pelastus- ja ensihoitohenkilöstöä on kannustettu hakeutumaan kansainvälisen pelastustoiminnan peruskurssille. Tämän jälkeen henkilöstöllä on mahdollisuus hakeutua oman mielenkiintonsa mukaisesti erilaisille kansainvälisille siviilikriisinhallinnan kursseille ja tehtäville. Tämä koskee myös HNS-kurssia. Pelastuslaitos osallistui vuoden 2024 aikana osana HIKLU-verkostoa Viron pelastustoimen kehittämiseen. Kansainvälisen avun vastaanottamisen valmiutta ylläpidetään HIKLU-yhteistyönä siten kuin siitä on yhteistyössä sovittu.

HNS-toimintamalliin liittyvät suunnitelmat ja toimintaohjeet laadittiin sekä koulutettiin vuoden 2022 aikana, ja niissä hyödynnettiin Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen toimintamallia ja ohjeistuksia. Henkilöstön laajempi kouluttautuminen ei toteutunut koulutushaasteiden takia. Tulevan Etelä-Johtokeskuksen myötä yhteistyötä HNS-asioissa on tehty yhteistyötä.

Pelastustoimen kansainvälistä toimintaa ei olla vuonna 2024 erikseen huomioitu hyvinvointialueen strategiassa eikä myöskään palvelutasopäätöksessä.

Tavoite 7: Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan.

Hyvinvointialueen selvitys:

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelustrategian yhteisissä tavoitteissa on mainittu tavoite siitä, että toiminta, päätökset ja palvelujen kehittäminen perustuvat tietoon. Tavoitteiden edistymistä seurataan aktiivisesti. Hyvinvointialueella on otettu käyttöön laaja palvelutuotannon Tahti-raportointi ja palvelutuotannon johtamismalli. Tahti-raportointiin sisältyvät keskeiset tunnusluvut ja mittarit ovat esihenkilöiden saatavilla. Tavoitteena on myös automatisoida raportointia sekä tunnistaa väestön kehityksen ja palvelujen tarpeen muutokset palvelujen kehittämisessä.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen omaa tiedolla johtamista on kehitetty merkittävien harppauksin ja pelastustoimen johtamisen tueksi tarvittavaa informaatiota on jalostettu yhdessä muun hyvinvointialueen tiedolla johtamisen kehittämisen kanssa linkittyen myös talousohjaukseen. Kansallinen tiedolla johtamisen ratkaisu etenee hyvinvointialueen tarpeisiin nähden liian hitaasti ja voi aiheuttaa jatkossa ongelmia tiedon eheyden kanssa.

Pelastustoimen yhtenäinen tietohallintamalli edellyttää kansallista viitearkkitehtuuria ja sellaista ei ainakaan toistaiseksi ole ollut saatavissa. Pelastustoimen kokonaisarkkitehtuurin kuvauksia ei ole tullut hyvinvointialueiden käyttöön. Kokonaisuutena kansallinen yhtenäinen tiedonhallinnan ohjaus ei toimi.

Pelastuslaitoksen toimialasidonnaisten järjestelmien osalta, on pelastuslaitoksella omaa tietoteknistä osaamista ja mm. järjestelmäasiantuntijat ja suunnittelijat on määriteltä pelastusviranomaisiksi, jolloin heillä on myös tarvittaessa pelastuslain 91 § mukaisen toimenpiderekisterin tietojen käsittelyoikeus pelastustoiminnan johtajien ja valvontatoimintaa tekevien henkilöiden lisäksi.

Keskeisin oma kehittämishanke on palontutkinnasta saatavien tietojen ja oppien hyödyntäminen sekä pelastustoiminnassa että onnettomuuksien ehkäisyssä.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen rakentamisvaiheessa päädyimme, että pelastuslaitos siirtyy muutoksessa Espoon kaupungin tietoteknisestä ympäristöstä pääosin Turvallisuusverkko-ympäristöön (TUVÉ), ajatuksena että edessä on joka tapauksessa siirtyminen TUVÉ-ympäristöön turvallisuusverkkolain käyttövelvoitteen mukaisesti. Tällöin oli kansallisten ratkaisujen ennakoitu valmistuminen varsin lähellä hyvinvointialueiden aloittamista.

Lisäksi kansallisessa valmistelun tiekartassa oli monia kohtia, jotka puolsivat tehtyä ratkaisua, mm.

- Pelastustoimen ICT:n palveluympäristö perustuu hallinnon turvallisuusverkkoon (TUVÉ) ja sen palveluihin.
- Pelastuslaitosten käyttövelvoite julkisen hallinnon turvallisuusverkon palveluihin.

- Huomioitava pelastuslaitosten korkean varautumisen ja turvallisuusvaatimusten toteuttaminen kiinteistöjen hallinnan kaikilla osa-alueilla, pohjapiirrosten turvaluokittelu, kulunvalvonta, kameravalvonta yms.
- Turvallisen kirjautumis- ja todentamistavan (esim. toimikortit) siirto/käyttöön-otto alueella
- Turvallisuusverkon päätelaitteita käyttävät tahot voivat kirjautua palveluihin kertakirjautumisella / omalla identiteetillään.

Todellisuudessa tilanne ei sitten ole ollut edellä kuvatun mukaista. Kansalliset ratkaisut eivät ole edenneet käyttöönottoon ja kertakirjautuminenkin on kohdannut ongelmia. Käytännössä työntekijät tarvitsevat sekä hyvinvointialueen että pelastustoimen identiteetin. Teknisesti ratkaisu ehkä on olemassa, mutta käytännössä tilanne ei parani. TUVE-identiteetti saadaan yhdistymään automaattisesti henkilön hyvinvointialueen identiteettiin ja tarvita erillisitä tunnuksen/salasanan syöttöä, vaan samalla PIN-koodilla olisi päässyt käsiksi myös hyvinvointialueen palveluihin. Mutta ratkaisu vaatii erillisen LUVN-Citrix-työpöydän (lisäkustannus) ja sitä ei saada toimimaan selaimessa tai eTUVE-työpöydässä.

Vuonna 2022 käyttöönotetut TUVE-päätelaitteet ovat uusimisvaiheessa ja nyt jouddumme pohtimaan, mihin suuntaan edetään. Vaihtoehtona on jatkaa valitulla tiellä tai mahdollisesti ottaa takapakkia ja käyttää enemmän hyvinvointialueen ratkaisuja. Pelastustoiminnan ja ensihoidon johtaminen sekä kenttätoiminta tapahtuisi jatkossakin TUVE-ympäristössä samoin palotarkastustoiminta sekä viranomaisten välinen yhteistoiminta. Mutta hallinnon ja tukitoimintojen tehtävissä sekä mm. turvallisuusviestinnässä enemmän määrin hyvinvointialueen ympäristössä.

Kustannuksiltaan, jos vain yhdessä käyttöympäristössä voitaisiin toimia, olisi puhdas TUVE-ympäristö jopa edullisempi kuin hyvinvointialueen käyttöympäristö. Kustannuksia nostaa erityisesti päällekkäiset lisenssikustannukset, vaikka työ hoituu yhdellä työasemalla.

Jos jatkamme pääosin TUVE-ympäristössä, niin ei tarvita isoja muutoksia nykytilaan, ehkä lisää opastusta käyttäjille ja edistää yhteisen identiteetin kehittämistä molempiin ympäristöihin. Nykyisin keskeiset dokumentit ja muut materiaalit valmiiksi TUVE:ssa ja myös salassa pidettävän tiedon käsittelylle ja tiedonvaihdolle turvallisuusviranomaisten kanssa on sujuva väylä.

Tällä hetkellä on epäselvää, miten eTUVE –työasema mahdollisesti tulee käyttöön ja ovatko sen toiminnallisuudet silti riittävät. Lisäksi pohdituttaa kansalliset palvelujen tuotantokäytön aikataula ottaen huomioon rahoitusratkaisut.

Jos päädytään enemmän hyvinvointialueen tietotekniseen ympäristöön saamme täysimääräisesti hyvinvointialueen digituen hyödyt ja sovellusratkaisut käyttöömmekään mukaan lukien digitaalinen asiointi ja kehittyvät tekoälytoiminteet. Lisäksi henkilöstö pystyisi käyttämään tiettyjä palveluja omilla laitteillaan esim. sähköpostia ja henkilöstöjärjestelmää.

Tavoite 8: Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta.

Hyvinvointialueen selvitys:

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hankinta- ja tuotantostrategiaan sisältyy tavoite siitä, että huomioimme tuotantotavan vertailussa ja valinnassa kustannusten lisäksi myös laadun, vaikuttavuuden, riskit ja järjestämisvastuusta syntyvät reunaehdot.

Investointien toteuttamista haittaa erityisesti lainanottovaltuuksien vahvistaminen niin myöhään, että investointia ei pystytä toteuttamaan talousarviovuoden aikana. Vuosien 2025–2028 investointisuunnitelma oli aluevaltuustossa uudelleen päätettävänä 25.2.2025.

Koska hyvinvointialueen vuoden 2024 vuosikate on ollut negatiivinen, hyvinvointialueelle ei ole myönnetty valtioneuvoston 6.6.2024 päätöksen perusteella lainanottovaltuutta vuodelle 2025. Lainanottovaltuuden puuttumisen vuoksi investointisuunnitelmaa on hyvinvointialueella päivitetty siten, että siitä karsittiin uudet käynnistyvät hankkeet pois, jolloin jäljelle jäi vain vuodelta 2023 ja 2024 siirtyneitä hankkeita. Aluevaltuusto on 10.12.2024 § 62 kokouksessaan päättänyt investointisuunnitelman 2025–2028 päivityksestä edellä mainituin perustein. Päivitetyin hyvinvointialueen investointisuunnitelman 2025–2028 loppusumma yhteensä oli 391,6 milj. euroa. Aluevaltuuston hyväksymä päivitetty investointisuunnitelma toimitettiin hyväksyttäväksi valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle.

Ministeriöt hylkäsivät päivitetyin investointisuunnitelman vuoden 2025 osalta. Hylkäämisen perusteena on erityisesti ollut lainanottovaltuuden siirtymistä koskeva tulkintamuutos, jonka perusteella vuodelle 2023 myönnetty lainanottovaltuus ei olisi käytettävissä enää vuodelle 2025 siirtyneisiin investointeihin.

Pelastustoimen investointien suunnittelussa pyritään huomioimaan riskianalyysin perusteella tunnistettuja tarpeita sekä kehittämiskohteita. Investointien vaikuttavuuden ja hyötyjen arvioiminen on haasteellista etenkin, kun arvioidaan investointitarpeita varautumiseen tai ennakoituun valmiuteen liittyen. Pelastustoimen on kuitenkin varauduttava myös epätodennäköisiin, mutta vaikutuksiltaan suuriin riskeihin. Investointipäätöksiin liittyy myös useita huomioitavia näkökulmia, toimijoita ja tavoitteita, tarpeiden arviointia ja priorisointia, jotka voivat olla myös keskenään ristiriitaisia. Investointien osalta joudutaan myös tasapainoilemaan lyhyen ja pidemmän tähtäimen tavoitteiden välillä, ja tarkastelemaan sekä taloudellisia että vaikeasti rahassa arvioitavia tekijöitä.

Merellisten ympäristöonnettomuuksien riski on kasvanut, samoin erilaisten häiriötilanteiden arkipäiväistyminen. Toimintaympäristön onnettomuusriskien ja niihin liittyvän suorituskyvyn ylläpitämisen lisäksi tulee edelleen kiinnittää huomioita myös pelastuslaitoksen jatkuvuudenhallintaan ja häiriönsietokykyyn. Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisellä riskianalyysityöllä on tunnistettu hyötyjä mm. pelastuslaitosten yhteisten alueellisten suorituskykyjen tunnistamisessa, missä olisi mahdollista jakaa riskin investointikustannuksia. Tulevaisuudessa on mahdollisuus huomioida myös pelastustoiminnan yhteistoiminta-alueen yhteisten suorituskykyjen suunnittelu.

Tavoite 9: Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä

Hyvinvointialueen selvitys:

Hallinto- ja ohjausjärjestelmässä tulisi huomioida hyvinvointialueiden poliittisen päätöksenteon vaatimukset ja tarvittavat toimielinten käsittelyt sekä myös valtionhallinnon oma päätöksentekoaikataulu.

Pelastustoimen ohjaus tapahtuu kaksinaisesti. Talousohjaus ja lainsäädännöstä sekä strategiasta johdetut vaatimukset eivät kohtaa.

Hyvinvointialueen sisällä hallinto- ja ohjausjärjestelmä on varsin selkeä. Oma haasteensa on organisaation vielä kesken oleva vakiinnuttaminen ja siitä johtuvat tehtävämuutokset hyvinvointialueen sisällä. Eli mitä hallinto- ja tukitoimintoja hoidetaan keskitetysti koko hyvinvointialueella ja mitä kukin palvelualue (mukaan lukien pelastuslaitos) hoitavat itse. Tämä näkyy erityisesti talous- ja henkilöstöprosesseissa, ei suoraan asiakkaalle tuotettavassa palvelussa.

3.2 Sisäministeriön ja hyvinvointialueen neuvotteluissa sovittujen tavoitteiden toteutuminen hyvinvointialueella

Sisäministeriön suositusehdotukset ovat:

- Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
- Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
- Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

3.2.1 Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista

Onnettomuuksien ehkäisytoiminnassa on aloitettu hyvinvointialueen sisäinen yhteistyö pelastustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa ja toiminta tiivistyy hyvinvointialueen organisaatiomuutosten myötä vuonna 2025 yhdistyvän asumispalveluyksikön kanssa. Erityisenä huolenaiheena on ikääntyvän väestön asumisturvallisuus.

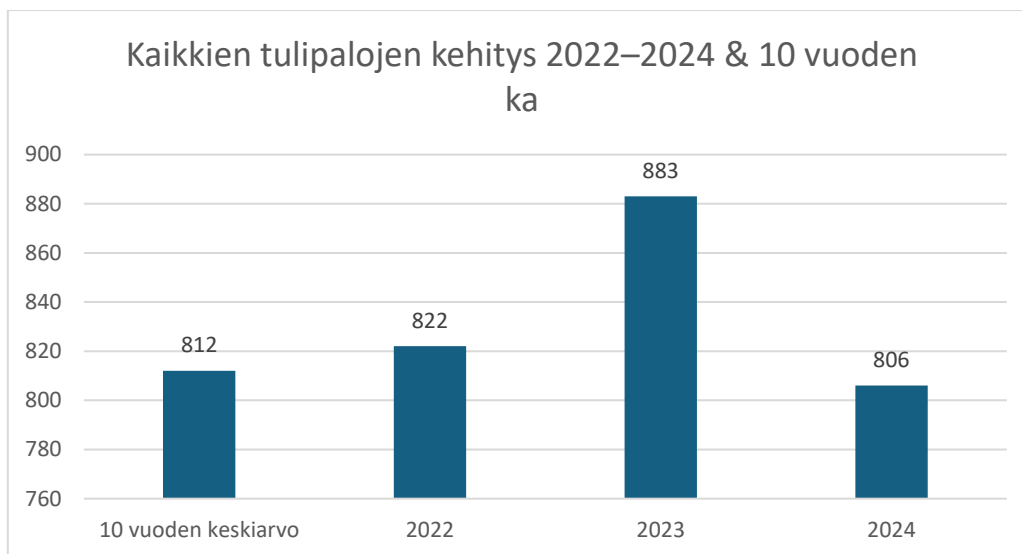
Kokonaisuutena pelastuslaitoksen organisaatiota osana hyvinvointialuetta on tarkistettu ja panostettu erityisesti pelastustoimen ja ensihoidon edellyttämiin kyvykkyyksiin. Esihenkilötyötä on kehitetty ja organisaatorakennetta madallettu.

Yhteistoimintaa merellisten ympäristövahinkojen osalta on kehitetty rajavartiolaitoksen kanssa ja yhteistoimintamuistio poliisin kanssa on päivitetty.

3.2.2 Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen

Onnettomuusriskien tunnistaminen, kuten eri onnettomuustyyppien esiintyvyyden, aiheuttajan ja vaikutusten tunnistaminen edesauttaa palveluiden suunnittelua ja kohdentamista sekä vaikuttavimpien riskienhallinta keinojen käyttämistä. Tätä kautta vaikutetaan myös mahdollisuuksiin onnettomuuksien määrän vähentämisessä. Pelastustoimen riskianalyysin kehittämistarpeena on tunnistettu mm. jatkuvan riskienhallinnan menetelmien kehittäminen, kuten onnettomuuskehityksen seurannan ja palontutkinnan tietojen hyödyntäminen. Kehittämistarpeena on tunnistettu myös onnettomuuksien ehkäisyn riskiperusteisen suunnittelun vahvistaminen sekä riskianalyysin yhteys pelastustoiminnan toimintavalmiuden ja suorituskykyjen suunnitteluun. Riskianalyysin tietopohjaa, prosessia ja menetelmiä kehitetään Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisessä Palosuojelurahaston rahoittamassa hankkeessa vuosien 2024-2026 aikana.

Tulipalojen määrän puolittamiseen hyvinvointialueen omin ratkaisuin ei ole saatavissa merkittävää parannusta, mutta asumisturvallisuuden ja palovahinkojen laajuuteen voidaan vaikuttaa eri onnettomuuksien ehkäisykeinoin sekä pelastustoiminnan tehokkuudella. Kuvasta 10 voidaan nähdä tulipalojen määrän kehitys vuosina 2022-2024 suhteessa 10 vuoden keskiarvoon.



Kuva 6. Tulipalojen määrän kehitys 2022–2024 suhteessa 10 vuoden keskiarvoon

Sisäministeriössä on valmisteilla tulipalojen puolittamiseen liittyvä toimenpideohjelma, jota on työstetty vuoden 2024 loppupuolella myös kumppanuusverkoston turvallisuuspalveluiden yhteisissä työpajoissa. Ohjelman piti käynnistyä vuoden 2025 alusta, mutta sen valmistuminen on viivästynyt. Kyseinen ohjelma ja siihen liittyvät toimenpiteet tullaan ottamaan käyttöön Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella.

3.2.3 Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle

Olemme pyrkineet sekä toimitilojen että henkilöstöressurssien osalta vastaamaan toimintavalmiusajan vaatimuksiin. Ensimmäisen yksikön toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani alueella oli 7 minuuttia 09 sekuntia vuonna 2024 ja edellisenä vuonna 6 minuuttia 59 sekuntia. Palvelutasopäätöksen tavoite 7:05 ylittyi hieman ja toimintavalmiusajan mediaani on heikentynyt vuodesta 2023.

Talouden tasapainotuksesta johtuva henkilöstöressurssien käytön tehostaminen on vaikuttanut negatiivisesti avunsaanti- ja tavoitettavuusaikaan toimintavalmiuden suunniteluohjeen mukaisesti. Lisäksi palomiespula on vaikeuttanut henkilöstön riittävää rekrytointia.

Tehdyn selvityksen mukaan tavoitettavuusaika on toteutunut palvelutasopäätöksen mukaisesti, mutta yksiköiden henkilöstövahvuus on vaihdellut eri alueilla. Tavoitevahvuus 1+3 on toteutunut 91,6 % koko vuoden osalta tarkasteltuna. Luvussa 2.2.1.1 on tavoitettavuusaikojen toteuma esitetty tarkemmin, mm. uusien paloasemien vaikutus tavoitettavuusaikaan.

3.2.4 Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen

Tämä kappale on salassa pidettävä julkisuuslain (621/1999) 24.1 §:n kohdan 8 perusteella.

3.2.5 Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen sekä pelastuslaitoksen työsuojeluorganisaatio on järjestäytynyt uudelleen vuonna 2024. Työolojaoston alaisuuteen on perustettu työolotiimi. Vuoden 2024 aikana on rekrytoitu työsuojeluyhdyshenkilöitä kaikille alueen paloasemille. Työsuojeluyhdyshenkilöt muodostavat yhdessä paloasemien palomestareiden kanssa työsuojeluparit, jotka seuraavat työhyvinvoinnin, työturvallisuuden ja työolojen tilannetta paloasemilla ja raportoivat havainnoistaan työsuojeluvaltuutetulle ja työolotiimille. Työolotiimin tehtävänä on edistää työhyvinvointia ja työturvallisuutta organisaatiossa ja valmistella esityksiä työolojaoston käsittelyä varten. Työolojaosto on pelastuslaitoksen ylin työhyvinvoinnista ja työsuojelusta päättävä elin.

Vuonna 2024 toteutettiin psykososiaaliset kuormitustekijät ensihoitotyössä -kysely. Kyselyn laatimiseen osallistui työryhmä, johon kuului pelastuslaitoksen ja hyvinvointialueen edustajia sekä työsuojelupäällikkö ja – valtuutettu. Vuoden 2025 aikana toteutetaan hanke, jossa psykososiaaliset kuormitustekijät kysely räätälöidään pelastushenkilöstölle sopivaksi ja toteutetaan kaikilla HIKLU-laitoksilla. Kyselyillä tunnistetaan pelastuslaitosten yhteiset kuormitustekijät sekä niiden vähentämiseksi tai poistamiseksi tarvittavat toimenpiteet asiantuntijoiden lausuntojen perusteella. Vuonna 2024 laadittiin pelastuslaitoksen oma työsuojelun toimintasuunnitelma täydentämään hyvinvointialueen työsuojelun toimintaohjelmaa. Lisäksi työpaikkaselvitysten prosessia sekä raporttien sisältöä on kehitetty vastaamaan paremmin pelastusalalla tehtävän työn erityispiirteitä.

Alkuvuodesta 2025 tehdään työntekijöille toimintaohje uhka- ja väkivaltatilanteisiin, joka integroidaan vuoden 2025 aikana käynnistyviin uhka- ja väkivaltatilannekoulutuksiin. Työntekijöiden ergonomiaan tullaan tulevaisuudessa kiinnittämään enemmän huomiota ja ergonomiakoulutusten alustava suunnittelu käynnistyy vuoden 2025 aikana.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen esihenkilöille on vuoden 2025 aikana tarjolla runsaasti erilaisia koulutuksia ja valmennuksia. Kaikki esihenkilöt osallistuvat kevään 2025 aikana esihenkilötyön kehittämiseen keskittyviin työpajoihin. Lisäksi palvelutuotannon esihenkilöt osallistuvat Sosiaali- ja terveysministeriön 10 kk kestävään vetoa ja pitoa -valmennukseen, joka keskittyy niin oman kuin henkilöstön työhyvinvoinnin tukemiseen.

4 Pelastustoimen palveluiden vaikuttavuus

Vaikuttavuudella tarkoitetaan yhteiskunnassa tavoiteltua laajaa muutosta pitkällä aikajänteellä. Vaikuttavuudella voidaan tarkoittaa myös erityisesti toiminnalla tavoiteltavaa myönteistä kehitystä eli yhteiskunnallista hyötyä. Vaikuttavuus syntyy tyypillisesti useiden eri toimijoiden ja tekemisen tuloksena.

Pelastustoimen tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti niin, että ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi. (Pelastuslaki 379/2011, 1§)

4.1 Ihmisten turvallisuuden parantaminen

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos on pyrkinyt parantamaan ihmisten turvallisuutta monin eri keinoin.

Rakennetun ympäristön turvallisuutta on parannettu osallistumalla aktiivisesti kaavoitukseen ja rakentamisen suunnittelunohjaukseen yhteistyössä kaavoittajien, rakennusvalvontaviranomaisten ja hankkeiden erityissuunnittelijoiden kanssa.

Ihmisten osaamista ja kyvykkyyttä on lisätty ja ylläpidetty järjestämällä turvallisuuskoulutuksia eri ikäryhmille. Nuorten turvallisuuspääomaa on pyritty kasvattamaan Nou-Hätä-kampanjan myötä. Nuorille, peruskoulun 8.-luokkalaisille, suunnattuun valtakunnalliseen NouHätä-kampanjaan on osallistuttu aktiivisesti ja vuonna 2024 järjestimme myös yhden aluekilpailun.

Tiedon ja teknologian osalta huomioimme eri väestöryhmät soveltuvien digipalveluin. Olemme pilotoineet vuonna 2024 pientalojen paloturvallisuuden itsearviointin sähköisen vastausmahdollisuuden, joka mahdollisti vastausten kielivalikoiman laajentamisen myös englanninkieliseksi palveluksi. Nettisivujen kehittäminen (kielivalikoiman parantaminen, sisällön kehittäminen) on koettu tärkeäksi. Myös ohjeiden ja lomakkeiden saatavuutta on kehitetty.

Vuonna 2024 on luotu sisäiseen käyttöön onnettomuuksien ehkäisyn tietopankki, josta pelastuslaitoksen henkilöstö löytää nopeasti asiakkaille vastauksia useimmin kysyttyihin kysymyksiin ja näin asiakkaiden saama palvelu ja turvallisuudentunne on parantunut.

Olemme tehneet tiivistä verkostoyhteistyö HIKLU-tasolla ja kumppanuusverkostossa, jotta asiakkaiden ohjeistus olisi mahdollisimman yhtenevää. Asiakasryhmien tarpeet pyritään tunnistamaan ja ohjeiden avulla tuotetaan yhdenmukaista palvelua. Olemme kehittäneet tapahtumaturvallisuuden valvontaa, jotta ihmisillä olisi turvallista osallistua erilaisiin tilaisuuksiin ja toisaalta meillä olisi tieto kohteen pelastus- ja ensihoitojärjestelyiden toimintaedellytyksistä. Kemikaalivalvonnan asiantuntijaverkostoyhteistyön myötä valtakunnallisesti toimivat isot liikeketjut ohjeistetaan samalla tavalla, jolloin tämäkin parantaa turvallisuutta. Yhteistoimintaa Länsi-Uudenmaan poliisin ja Sosiaali- ja terveyspalvelujen toimijoiden kanssa on kehitetty vuonna 2024 ja sitä tiivistetään jatkuvasti.

Pyrimme vaikuttamaan ihmisten asenteisiin ja yritämme saada heidät ottamaan paremmin vastuuta tekemisistään. Lisäksi haluamme edistää uskallusta toimia erilaisissa tilanteissa. Olemme ylläpitäneet monipuolista some-viestintää ajankohtaisista aiheista, esimerkiksi syksyllä aiheina mm. heijastimet, nuohous, ulkotulien poltto parvekkeilla ja terasseilla.

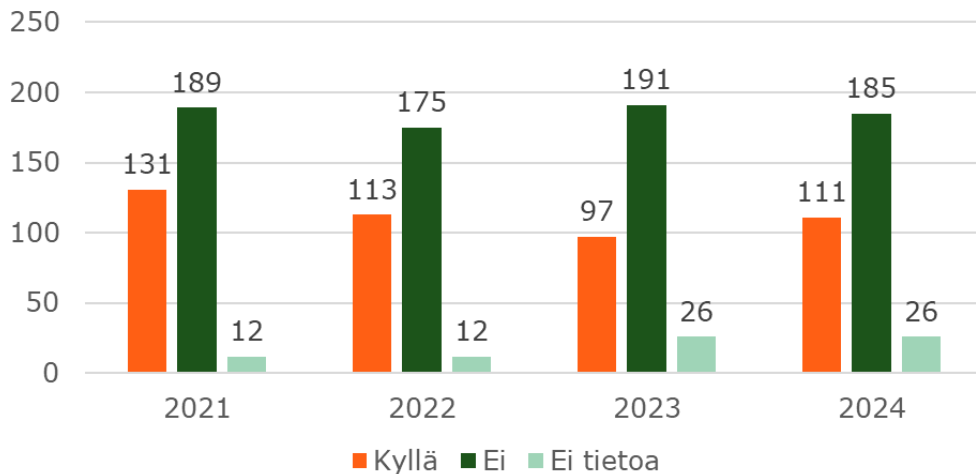
Olemme pyrkineet lisäämään välittämisen tunnetta ja yhteisöllisyyttä. Olemme osallistuneet aktiivisesti turvallisuusviestinnän näkökulmasta mm. Espoo-päivän ja 112-päivä-tapahtumiin. Lisäksi olemme pyrkineet tavoittamaan myös maahanmuuttajaperheitä Hello Espoo -tapahtuman myötä. Ikäihmisiäkään ei ole unohdettu, vaan esimerkiksi senioreille suunnatussa Sykettä Syksyyn –tapahtumassa Espoossa olemme olleet mukana.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastuslaitoksen toiminnan vaikutusta ihmisten turvallisuuden parantamiseen voidaan tarkastella myös esimerkiksi alkusammutusyritysten määrän perusteella sekä siitä näkökulmasta, kuinka alkusammutus on vaikuttanut tulipalon etenemiseen. Lisäksi voidaan tarkastella turvallisuusviestinnän ja turvallisuuskoulutusten toteumaa suhteessa tavoitteisiin.

Vuonna 2024 alkusammutusta yritettiin asukkaan toimesta 34 % rakennuspaloista ja alkusammutus sammutti palon 61 % alkusammutusta yritetyissä tapauksissa. Asukkaan alkusammutus rajoitti paloa 25 % alkusammutusta yritetyissä tapauksissa. Alkusammutusten yritysten määrä on kasvanut hieman edelliseltä vuodelta. Alkusammutuksen vaikutus palon sammumiseen on hieman viiden vuoden keskiarvoa pienempi. Alkusammutusta ei yritetty tapauksissa, joissa ihmisiä ei ole paikalla, paikalla ei ole toimintakuntoisia ihmisiä tai alkusammutuskalustoa ei ole käytettävissä.

Turvallisuusviestinnän palveluilla on kyetty tukemaan, ohjaamaan ja parantamaan alueen asiakkaiden turvallisuustietoja ja -taitoja sekä omatoimisen varautumisen kykyä. Turvallisuuskoulutuksista saatu asiakaspalaute on ollut positiivista. Lisäksi asiakailta on saatu palautetta mm. onnistuneista alkusammutustilanteista. Kuvassa 11 on nähtävissä alkusammutusyritysten määrät vuosina 2021-2024.

Alkusammutusyritykset (Rakennuspalot) v. 2021–2024



Kuva 7. Alkusammutusten yritykset asukkaan toimesta rakennuspalloissa vuosina 2021-2024

Länsi-Uudenmaan alueella järjestettiin yhteensä 669 turvallisuusviestinnän ja turvallisuuskoulutuksen tilaisuutta vuoden 2024 aikana, joista 404 oli pelastuslaitoksen päätoimisen henkilöstön järjestämiä ja 258 oli sopimuspalokunnan henkilöstön järjestämiä. Loput olivat muiden kumppaneiden, kuten esimerkiksi Uudenmaan pelastusliiton tai Suomen pelastusalan keskusliiton (SPEK) järjestämiä.

Ihmisten turvallisuuden parantumista voidaan myös tarkastella ensivastetehtävien saavutettavuuden kautta. Taulukossa 5 on esitetty pelastustoiminnan ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan mediaani ensivastetehtävissä vuonna 2022-2024. Toimintavalmiuden mediaani on hieman laskenut vuonna 2024 verrattuna edellisten neljän vuoden keskiarvoon.

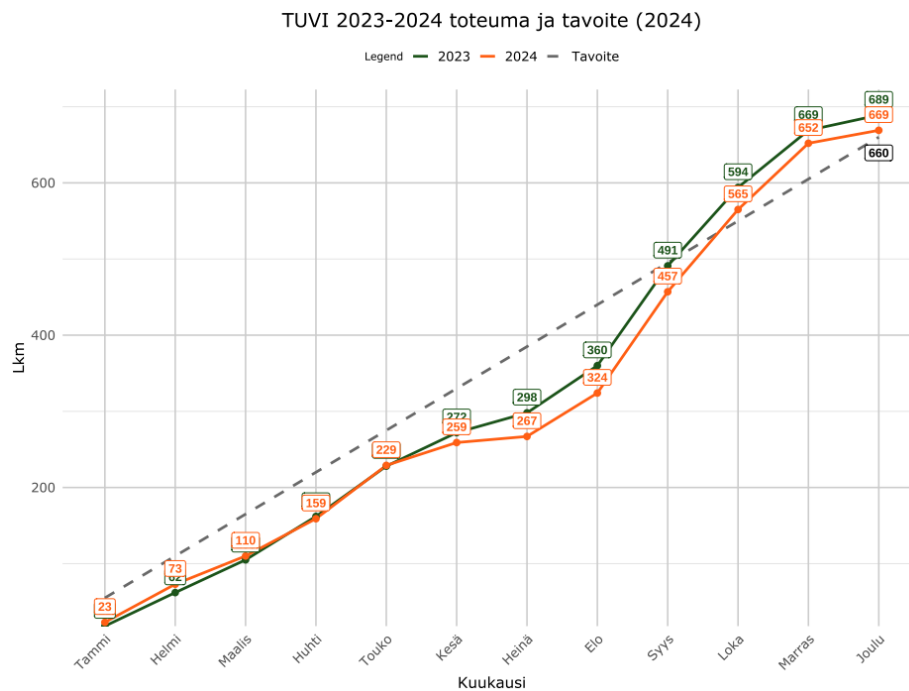
Taulukko 5. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan mediaani ensivastetehtävissä vuosina 2022-2024

Vuosi	2020-2023	2024
toimintavalmiusaika (mm: ss)	7:14	6:54

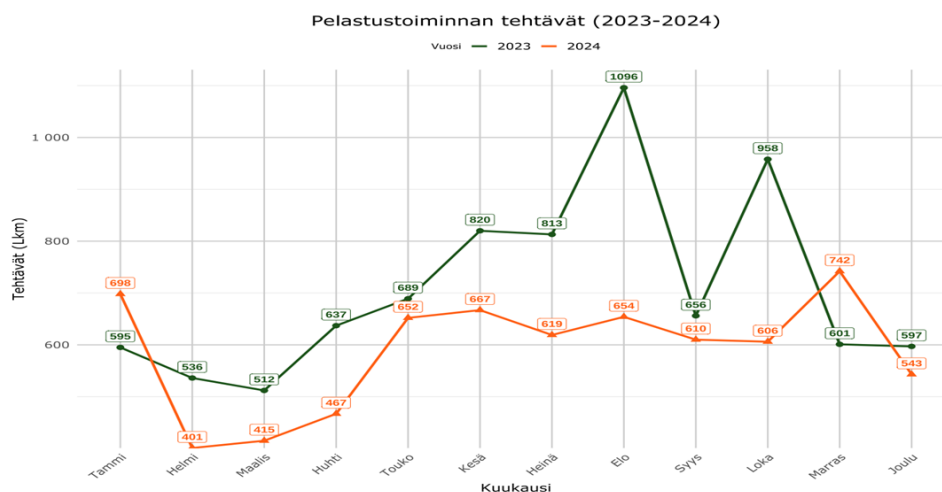
4.2 Onnettomuuksien vähentäminen

Alueen pelastustoimi tekee aktiivisesti yhteistyötä alueen kaavoittajien, rakennusvalvontaviranomaisten ja erityissuunnittelijoiden kanssa. Tällöin tavoitteena on esimerkiksi lisätä liittymiä tarvittaviin kohtiin, parantaa risteyksien turvallisuutta, mahdollistaa sujuva ajoreitti erilaisiin kohteisiin ja mahdollistaa onnettomuuskohteessa pelastustoiminnan ja ensihoidon edellytykset erilaisin rakenteellisin tai riittävin laitteistoteknisin keinoin.

Pelastuslaitoksella varaudutaan vihreän siirtymän myötä tapahtuviin toimintaympäristön muutoksiin. Sähköautojen lataukseen liittyvät asiat mietityttävät asiakkaita ja olemme osallistuneet aktiivisesti mm. valtakunnallisen pelastustoiminnan huomioivan sähköautojen latausohjeen valmisteluun. Uusiutuvat energiamuodot haastavat pelastuslaitoksia ympäri Suomen myös aurinkosähkön, aurinkopaneelien ja erilaisten akkuväestöjen muodossa. Tästäkin osa-alueesta on tehty valtakunnallinen asiakasohje, jonka valmistelussa olemme olleet mukana verkostoyhteistyön myötä. Erilaisin turvallisuusviestinnän keinoin on lisätty myös ihmisten tietoisuutta mm. akkujen turvalliseen lataamiseen liittyen. Valvontatoiminnan tavoitteena on edistää hyvää turvallisuuskulttuuria alueella ja vähentää tulipaloista aiheutuvia henkilö- ja omaisuusvahinkoja. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän tavoite on ylitetty vuonna 2024 ja pelastustoiminnan tehtävien määrä on laskenut. Tämä voidaan nähdä kuvista 12 ja 13.



Kuva 8. Turvallisuusviestinnän kumulatiivinen toteuma vuonna 2024 suhteessa tavoitteeseen ja vuoden 2023 toteumaan



Kuva 13. Pelastustoiminnan tehtävät 2023 ja 2024 (sisältäen ensivastetehtävät)

Taulukosta 6 voidaan nähdä kiireellisten pelastustoimen tehtävien prosentuaalinen osuus kaikista tehtävistä. Vaikka pelastustoiminnan tehtävät ovat vähentyneet, niin kiireellisten tehtävien osuus on pysynyt lähes samalla tasolla.

Taulukko 6. Kiireellisten pelastustoimen tehtävien osuus kaikista tehtävistä 2023 ja 2024

A-, B-kiireellisyyden tehtävien osuus kaikista tehtävistä

Vuosi	Muut	Kiireelliset	%-osuus
2023	3393	5117	60,1
2024	2787	4307	60,7

Pelastuslaitoksen toiminnan vaikutusta onnettomuuksien määrään voidaan tarkastella onnettomuuskehityksen perusteella. Taulukossa 6 on esitetty onnettomuuksien esiintyvyys onnettomuustyypeittäin 100 000 asukasta kohden vuosina 2020–2023. Vuoden 2024 osalta rakennuspalojen ja paloilmoittimen tarkastustehtävien esiintyvyys on kasvanut eniten suhteessa vuosien 2020–2023 keskiarvoon. Rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen määrät vähenivät vuonna 2024 yhteensä 2,1 % (vuosien 2022–2023 keskiarvoon verrattuna). Vuoden 2024 osalta ensivastetehtävien ja liikenneonnettomuuksien esiintyvyys on laskenut eniten suhteessa vuosien 2020–2023 keskiarvoon. Avunantotehtävien ja virka-aputehtävien lukumäärien erot johtuvat selosteiden täyttöohjeen muutoksesta.

Taulukko 7. Onnettomuuksien esiintyvyys onnettomuustyypeittäin 100 000 asukasta kohden

LUP onnettomuuksien kehitys (2020–2023 keskiarvo) vrt. 2024 toteuma esiintyvyys 100 000 asukasta kohden *

Onnettomuustyyppi (ensisijainen)	2020–2023	2024
Rakennuspalo	19	25
Rakennuspalovaara	44	40
Maastopalo	40	35
Liikennevälinepalo	23	27
Muu tulipalo	37	35
Liikenneonnettomuus	198	170
Öljyvahinko	39	34
Vaarallisten aineiden onnettomuus	5	5
Räjähdykset/räjähdyksvaara	0	0
Sortuma/sortumavaara	1	0
Häkeeseen liitetyn paloilmoinnin tarkastustehtävä	246	285
Muun paloilmoinnin tai palovaroituksen tarkastustehtävä	77	93
Muu tarkastustehtävä	154	152
Ensivastetehtävä	222	102
Ihmisen pelastaminen	26	25
Eläimen pelastaminen	54	46
Vahingontorjuntatehtävä	253	171
Avunantotehtävä	131	25
Virka-aputehtävä	55	162

*Tilastokeskus Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue väestö 31.12.2024

**Avunanto/Virka-aputehtävien määrien muutos johtuu tehtävien käsittelyyn vuonna 2023 tehdystä muutoksesta

Vaikuttavuustavoitetta siitä, että onnettomuuden uhatessa tai tapahtuttua ihmiset pelastetaan, voidaan tarkastella henkilövahinkojen sekä pelastettujen ihmisten määrän perusteella. Taulukossa 8 on nähtävissä henkilövahingot vuodelta 2024 suhteessa vuosien 2020–2023 keskiarvoon. Onnettomuudessa menehtyneiden lukumäärä oli vuonna 2024 keskiarvon tasolla. Onnettomuudessa loukkaantuneiden lukumäärä oli vuonna 2024 keskiarvoa matalampi. Onnettomuuksissa vakavasti loukkaantuneiden määrä väheni 31 % (vuosien 2020–2023 keskiarvoon verrattuna).

Taulukko 8. Henkilövahingot Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella vuonna 2024 suhteessa neljän edellisen vuoden keskiarvoon

Henkilövahingot	2020– 2023 ka	2024
Onnettomuudessa kuolleet	24,5	25
Onnettomuudessa vakavasti loukkaantuneet	61,25	42
Onnettomuudessa lievästi loukkaantuneet	471	382
Loukkaantuneita yhteensä	532,25	424

Taulukossa 9 on nähtävissä vaarassa olleiden henkilöiden määrät sekä pelastettujen henkilöiden määrät vuodelta 2024 suhteessa vuosien 2020–2023 keskiarvoon. Pelastuslaitoksen suojaväistämien/evakuoimien henkilöiden määrä on noussut merkittävästi vuonna 2024 suhteessa edellisten neljän vuoden keskiarvoon. Tähän vaikuttaa esimerkiksi isoissa rakennuksissa tapahtuneet tulipalot. Pelastettujen henkilöiden lukumäärä oli vuonna 2024 keskiarvoa matalampi. Pelastuslaitoksen välittömästä vaarasta pelastamien henkilöiden määrä väheni 38 % (vuosien 2020-2023 keskiarvoon verrattuna).

Taulukko 9. Vaarassa olleet ja pelastetut henkilöt vuonna 2024 suhteessa neljän edellisen vuoden keskiarvoon

Pelastetut	2020– 2023 ka	2024
Onnettomuudessa osallisena olleet henkilöt	3022	2458
Pelastuslaitoksen välittömästä vaarasta pelastamat henkilöt	58,5	36
Pelastuslaitoksen pelastamat henkilöt, joilla ei välitöntä vaaraa	136,5	105
Pelastuslaitoksen suojaväistämät/evakuoimat henkilöt	211	514

4.3 Pelastustoiminnan tehokkuus

Vaikuttavuustavoitetta siitä, että onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti, voidaan tarkastella omaisuudelle sekä ympäristölle aiheutuvien haittojen rajoittamisen perusteella sekä ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikojen toteuman pohjalta. Näihin tekijöihin voidaan vaikuttaa esimerkiksi vastesuunnittelulla, harjoittelulla/koulutuksella ja uusien sammutustekniikoiden ja välineiden käyttöönottamisella sekä vastaamalla toimintaympäristön vaatimuksiin uusilla paloasemilla ja olemalla mukana uudiskohteiden suunnittelussa sekä kehittämällä ympäristövahinkojen torjuntaa.

Taulukossa 10 esitetään uhattuna olleet ja pelastetut arvot rakennuspaloissa sekä rakennuspaloaaroissa vuonna 2024 sekä suhteessa edellisten neljän vuoden keskiarvoon. Uhattuna olleesta omaisuusarvosta on pelastettu vuonna 2024 arviolta yli 100

miljoonaa euroa eli noin 90 %, joka on vähemmän kuin edellisten neljän vuoden keskiarvo (97%). Tuhoutuneen omaisuuden arvon muutos vuosien 2020-2023 keskiarvoon oli vuonna 2024 yli kaksinkertainen. Omaisuusarvon arviointi on haastavaa vakiintuneiden arviointikriteerien puuttuessa, joten tieto on suuntaa antava.

Taulukko 10. Uhattuna olleet ja pelastetut omaisuusarvot vuonna 2024 suhteessa vuosien 2020-2023 keskiarvoon

Uhattuna olleet ja pelastetut arvot rakennuspaloissa ja rakennuspalovaroissa

	Uhatut arvot (euroa)	Pelastetut arvot (euroa)
2024	112 368 831	100 899 352
2020-2023	169 722 745,5	164 759 882,8

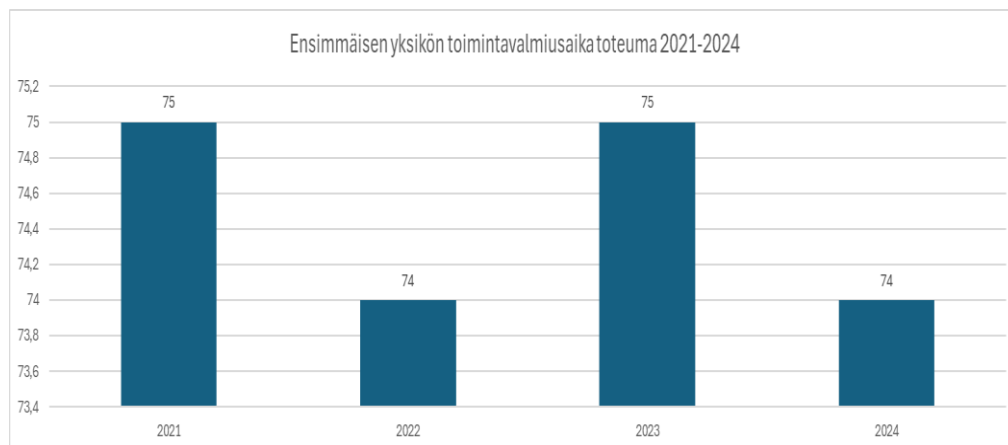
Taulukossa 11 on esitetty öljyvahinkojen ja vaarallisten aineiden onnettomuuksien lukumäärät vuosilta 2021–2024. Vuoden 2024 vaarallisen aineen onnettomuuksien ja öljyvahinkojen määrä on hieman laskenut edellisten vuosien määrästä. Vuonna 2024 oli kolme suurta öljyntorjuntatehtävää (mm. Hangossa ja Pohjassa).

Taulukko 11. Öljyvahinkojen ja vaarallisten aineiden onnettomuuksien lukumäärät vuosina 2021-2024

Vaarallisten aineiden onnettomuudet

Vuosi	Vesistö	Maa-alue	Yhteensä
2020	62	350	412
2021	48	398	446
2022	46	376	422
2023	46	396	442
2024	32	361	393

Kuvasta 15 voi nähdä, että pelastustoiminnan ensimmäinen yksikkö on saavuttanut vuosien 2021–2024 aikana kiireellisissä pelastustehtävissä kaikissa riskiluokissa asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen 74–75 % tehtävistä. Toteuma ylittää reilusti pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa vaaditun 50 % tavoitteen.



Kuva 9. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan toteuma 2021–2024 (kaikki riskiluokat) suhteessa palvelutasopäätöksen tavoitteeseen

5 Pelastustoimen talouden tila

Hyvinvointialue raportoi tilinpäätöstiedot pelastustoimen palveluluokittain Valtiokonttorille 31.5.2024 mennessä. Tästä syystä kustannustietoja ei tarvitse raportoida hyvinvointialueen vuosittaisessa selvityksessä. Tilinpäätöstietojen ja hyvinvointialueen vuosittaisessa selvityksessä ja sen liitteissä annettujen tietojen pohjalta laaditaan pelastustoimen rahoituksen riittävyttä koskeva selvitys sisäministeriössä. Sisäministeriön vuosittaisessa selvityksessä verrataan kunkin hyvinvointialueen pelastustoimen talouden tilaa suhteessa muihin ja valtakunnalliseen keskiarvoon.

5.1 Pelastustoimen talousarvion toteuma ja kuvaus rahoituksen riittävydestä lakisääteisiin palveluihin

Hyvinvointialueen selvitys:

VM:n rahoituslaskelman mukaisesti vuoden 2024 pelastustoimen rahoitus Länsi-Uudellemaalle olisi 40,65 M€ (ei huomioitu jälkikäteistarkistusta). Hyvinvointialueen vuoden 2024 talousarviossa on osoitettu pelastuslaitokselle noin 36 M€

Talousarvion toteuma pelastustoimessa: ylijäämä 2,8 milj. euroa, 8 %. (poistot mukana, ei vyörytyksiä).

Pelastuslaitos pysyi talousarviossa 2024. Toimintakate toteutui alustavien tilinpäätöstietojen mukaan 36,2 M€ (tilanne 7.2.2025). Pelastustoimen osuus toimintakatteesta oli 33,3 M €. Ensihoidon tulos oli 2,9 M€ alijäämäinen.

Kokonaisuutena pelastuslaitokselle ja Länsi-Uudenmaan pelastustoimelle osoitettu rahoitus ei ole ollut riittävä kaikkien lainsäädännöstä ja palvelutasopäätöksestä johdettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Toiminnassa on jouduttu panostamaan kiireelliseen hälytystoimintaan tarvittaviin palveluihin ja onnettomuuksien ehkäisyn tehtävissä sekä varautumisen edellyttämistä järjestelyistä on jouduttu tinkimään.

Pelastuslaitoksen talousarviokehys vaati mittavia sopeutustoimia. Osa suunnittelu- ja tukitehtävistä jäädytettiin vuoden ajaksi, palveluiden ja tarvikkeiden ostoja supistettiin, leasingkuluissa säästettiin ja tarkkaan työvuoro- ja ylitöiden hallintaan kiinnitettiin huomiota. Sopeutustoimet olivat haastavia, mutta eivät kuitenkaan vaarantaneet palvelutasoa. Pelastustoimen sopeutukset olivat suuruusluokaltaan 1,5 M€ ja ensihoidon 1,6 M€.

Erityinen haaste on ollut toteuttaa tarvittavat korvausinvestoinnit suunnitellussa aikataulussa, kun lainanottovaltuudet ja toisaalta poistolaskennan mukaisten poistojen tarvitsema käyttötalouden kehys eivät kohtaa kaikilta osin. Investointiohjelma toteutui alkuperäistä suunnitelmaa pienempänä. 2,4 milj euron investointimäärärahalla toteutettiin kriittisimmät korvausinvestoinnit.

Haasteista huolimatta toimintavalmiusaika-vaatimuksiin on enimmäkseen kyetty vastaamaan. Tulee kuitenkin huomioida, että toimintavalmiusaika ei kaikin osin toteudu, jos paloasemat ovat vaajaamiehityksellä, jolloin tarvitaan paikalle toisen aseman yksikkö.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto antoi 10.4.2024 korjausmääräyksen palvelujen tasossa havaittujen huomattavien puutteiden korjaamiseksi. Lisäksi Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antanut 4.12.2024 selvityspyynnön Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen A- ja B-kiireellisille tehtäville hälyttämä muodostelmista koskien tilannetta, että hälytetty yksikkö on vajaavahvuinen. 10.4.2024 annetussa korjausmääräyksessä on välitavoitteena, että vuoden 2024 loppuun mennessä ensimmäinen yksikkö saavuttaa A- ja B-kiireellisissä pelastustehtävissä Espoon Otaniemessä sijaitsevat tietyt riskiruudut lain edellyttämällä tavalla riskien ja uhkien mukaisesti. Tätä tavoitetta ei ole pystytty määrääjässä toteuttamaan Otaniemen väliaikaisen paloaseman aloittamisen siirtyessä vuoden 2025 puolelle.

Otaniemen pelastusyksikön toteuttamislaajuudesta riippuen kustannusvaikutukset vuositason toteutunevat välillä 0,5–2,0 milj€. Uudet vuonna 2024 käyttöönotetut Matinkylän ja Espoonlahden paloasemat nostavat vuokratkustannuksia.

5.2 Pelastustoimen rahoituksen määrä ja osuus hyvinvointialueen yleiskatteisesta rahoituksesta

Hyvinvointialueen selvitys:

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastustoimen euromääräinen rahoitus vuonna 2024 oli 33,3 (n. 67 €/asukas). Pelastustoimen toteuma vuonna 2024 oli n. 33,3 M€, eli n. 1,9 % hyvinvointialueen yleiskatteellisesta rahoituksesta.

Laskennallinen rahoitus Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelujen tuottamiseen vuodelle 2024 oli 40,6 milj. euroa eli arviolta 82 €/asukas (laskennassa käytetty vuoden 2023 asukaslukua 494 952).

5.3 Kehitysnäkymät yleiskatteisen rahoituksen riittävyyden osalta

Hyvinvointialueen selvitys:

Talousarvio 2025 on tehty tasapainoisen ja tiukan taloushallinnan periaatteilla. Talousarviossa on huomioitu tarvittavat toiminnalliset muutokset, palkankorotukset ja hintojen nousupaineet. Vuosi 2024 osoitti, että kustannustasoa on mahdollista myös laskea halitusti.

Tulevien vuosien rahoitustasapainoa haastaa erityisesti mahdolliset paloasemaverkoston kehityskulut. Mahdolliset uudet paloasemat nostavat kustannustasoa merkittävästi. Tulevien vuosien osalta rahoituksen riittävyyttä tukee rakenteellisten ja hallinnollisten muutosten kehittäminen ja läpivienti.

Onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen suunnitelmallinen kehitystyö vaatisi riittävästi henkilöresursseja. Jo nyt on nähtävissä toimintaympäristön muutosten ja lainsäädännön muutosten myötä, että paloriskivalvontaan liittyvät tehtävät tulevat lisääntymään lähitulevaisuudessa ja siihen tarvittaisiin merkittävästi lisää resursseja. Samoin asuinrakennusten valvontaan tarvittaisiin lisää resursseja, jotta päästäisiin parempaan riskiperusteiseen valvontaan.

Hyvinvointialueen sisäistä yhteistyötä tulisi tiivistää ja kehittää alueen asukkaiden asumisen turvallisuuteen liittyvien toimintojen osalta. Myös yhteistyön rakentaminen erilaisten järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa tarvitsee tekijänsä.

Väestön vanhetessa ja iäkkäiden henkilöiden asuessa pidempään kotona on asumisen turvallisuuden kehittämiseksi tehtävä tiiviimpää yhteistyötä pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisy-toiminnon sekä sosiaali- ja terveystalouden kanssa.

Onnettomuuksien ehkäisyn tehtävissä on jouduttu vuonna 2024 tinkimään kehittämistä ja venymään henkilöstön jaksamisen kustannuksella. Paljon on uusia ajatuksia, kehitystarpeita ja toimintaympäristöstä johtuvia palvelutarpeita, mutta nykyisillä resursseilla niitä ei ole mahdollista saavuttaa.

Kokonaisuutena on haastava arvioida miten yleiskatteellinen rahoitus riittää tulevina vuosina, koska hyvinvointialueen päätöksenteossa joudutaan pelastustoimen laskennallinen rahoitus allokoimaan osana kokonaisrahoitusta, jolloin on riskinä, että kasvavien sosiaali- ja terveystalouden palvelutarpeen tarvitsema rahoitus saattaa viedä päätöksenteossa keskeisen huomion.

Käytännössä nykyinen rahoitustaso riittää turvaamaan palvelut, mutta resurssien kehittäminen jää vajaaksi ja investointivelka kasvaa, kaluston ikääntyessä.

Seuraavien 3–5 vuoden kuluessa voidaan arvioida syntyvän uusia kustannuksia ja kustannuspaineita johtuen mm. alueen toimintaympäristön muutoksista sekä henkilöstökuluista ja ICT-menoista. Alueen väestönkasvun ja demografian muutosten myötä palvelutarpeen kysyntä, johtaa uusien paloasemien perustamiseen, jotta toimintavalmiusaikataivoitteet voidaan saavuttaa. Erityisen ongelmallinen on Kaakkois-Espoon alue (Otaniemi), mutta myös kasvukäytävät raideliikennetarkistusten myötä. Toimintavalmiuden parantaminen Otaniemen alueella tulee vaikuttamaan kustannuksiin.

Paloasemaverkoston kehitystarpeita tarkastellaan riskiruutuaineiston päivittymisen yhteydessä, johon tulee vaikuttamaan myös toimintavalmiuden suunnitteluohjeen muutokset. Masalaan on suunnitteilla paloasema 2020-luvun loppupuolella, riippuen kaa-voituksen etenemisestä.

Vuonna 2024 on aloitettu yhteistoiminta-alueen yhteisen tilanne- ja johtokeskustoiminnan rakentaminen ja toiminta käynnistyy vuoden 2025 aikana täysimääräisenä. Helmi-kuussa yhteistoiminta-alue tasoisena ja huhtikuussa kansallisella tasolla. Tilannekuva-toiminta aloitettiin jo v. 2024 syksyllä osana valtakunnallista pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen arvioitu osuus on noin 240 000 €. Lisäksi nykyinen tilannekeskuksen toiminta on tarpeen säilyttää, jolloin siitä ei voida laskea kustannusten alentamista. Jatkuvuudenhallinnan ja varautumisen näkökulmasta materiaalsen varautumisen kustannukset tulevat nousemaan sekä varajärjestelmiin kohdistuu kustannuspaineita.

Kustannuspaineita arvioidaan edelleen tulevan ICT-toimintamenojen kasvun myötä, jonka arvioidaan olevan 3–5 % vuosittain. Hyvinvointialueen pelastustoimen kustannustaso tulee nousemaan kansallisten hankkeiden hankerahoituksen loppuessa (mm. Onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmä, sähköinen asiointi ja viranomaisten yhteinen kenttäjärjestelmä eli KEJO). Eli yhteisen ICT:n kehittämisrahoitus loppuu näillä näkymin vuonna 2026 ja tällä hetkellä on epävarma, miten rahoituksen riittävyys turvataan osana julkisen talouden suunnitteluprosessia (JTS).

Myös henkilöstökustannukset ovat nousussa, työehtosopimusratkaisuista johtuen. Palkankorostusten vaikutus tulee olemaan arviolta 6 % vuonna 2025. Tulevina vuosina palkankorotukset nostavat työnantajakustannuksia 3-5% vuodessa.

5.4 Pelastustoimen investoinnit

5.4.1 Investointien tarve ja vaikutukset

Hyvinvointialueen selvitys:

Investoinnit ovat pitkälti korvausinvestointeja, jolla pyritään turvaamaan toiminnan jatkuvuus kaluston tullessa elinkaaren päähän. Keskeinen uudempi pitkäaikainen sitoumus on Otaniemen paloaseman täysimittainen käyttöönotto vuonna 2027. Tällä varmistetaan kaakkoisen Espoon ongelmaruutujen tavoitettavuus riittävän nopeasti jatkossa. Jo sitä ennen talvella 2025 aloittanut Otaniemen väliaikaiselta paloasemalta operoiva kärkiyksikkö on tuomassa parannusta tavoitettavuusaikeisiin.

Lisäksi vuosien 2025 ja 2026 aikana on tarkoitus saada harjoitusalue Karjaalla käyttöön ja siihen liittyen erityisesti tehtävät maanrakennustyöt ja pienimuotoinen rakentaminen sekä varustaminen tulee vaikuttamaan kustannuksiin. Pyrkimyksenä on kustannusten hallitsemiseksi saada harjoitusalueelle käyttäjiä myös muista yhteistyökumppaneista.

Suunnittelukauden loppupuolella on tarve Kirkkonummen Masalan paloasemalle, joka alkuun voisi toimia kärkiyksikköperiaatteella ja toimintaa laajentaa alueen kasvun myötä. Toinen kasvukäytävä on Espoo–Lohja -välillä riippuen Länsirata-hankkeen etenemisestä ja siihen kytköksissä olevan maankäytön ja rakentamisen edistymisestä. Tämä luo tarvetta mahdollisesti paloasemalle Kirkkonummen Veikkolaan. Näillä hankkeilla turvataan kasvavien taajamien pelastustoimen ja ensihoidon palvelujen kysynnän muutos.

Edellä olevat paloasemahankkeet ovat osana hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelmaa ja sen perusteella johdettua toimitilaohjelmaa (aluehallitus 10.2.2025).

Kalustoinvestointien määrään vaikuttaa olemassa olevan kaluston elinkaarihallinta ja siihen liittyen jatkuva kunnossapitokulujen seuranta. Pelastusajoneuvon arvioitu käyttöikä on ollut noin 20 vuotta ja öljyntorjunta-alusten noin 30 vuotta. Tämä edellyttää elinkaaren puolelta välissä tehtävää peruskunnostusta. Pelastusajoneuvoja kierrätetään päätoimiselta paloasemalta sopimuspalokuntien käyttöön.

6 Pelastustoimen palveluiden tuottavuus

Hyvinvointialueen palvelut on suunniteltava ja toteutettava taloudellisesti ja vaikuttavasti. Julkisesti rahoitettuna toimintana myös pelastustoimen tuottavuutta on tarpeen tarkastella hyvinvointialueilla, jotta julkisilla resursseilla voidaan kattaa myös tulevien sukupolvien palvelutarpeita.

Tuottavuudella voidaan tarkoittaa sekä tietyllä panostuksella aikaansaatuja palvelusuoritteiden määrää, että palveluilla aikaansaatuja vaikutuksia. Tuottavuutta voidaan tarkastella tasoeroina eri yksiköiden välillä tai muutoksena ajan kuluessa.

6.1 Toteutetut tuottavuutta parantavat toimenpiteet ja investoinnit

Hyvinvointialueen selvitys:

Vuoden 2024 investointiohjelmaa sopeutettiin rahoitustilanteen vuoksi, joten osa tavanomaisista kalustohankinnoista jäi tekemättä. Esimerkiksi pelastusajoneuvojen käyttöikä on nostettu. Tämä on johtanut kunnossapidon kulujen kasvuun. Myös vähäkäyttöisestä ja epätarkoituksenmukaisesta kalustosta on päätetty luopua 2025 vuoden aikana. Elinkaarimallihallinnan osalta ei ole kuitenkaan edetty suunnitellun mukaisesti.

Tuottavuutta nostettiin tiukalla vuorosuunnittelulla ja vastesuunnitelmaa täsmentämällä. Aseman henkilöstökustannusta saatiin näin hillittyä palkankorotuksista huolimatta. Tuottavuutta parantavana toimenpiteenä Otaniemen väliaikaiselle paloasemalle otettiin käyttöön kärkiyksikkö tammikuussa 2025. Kärkiyksikkötoiminnan tuottavuus- ja kustannusvaikutuksiin voidaan ottaa kantaa myöhemmin, kun yksikön toimintamallista saadaan käyttökokemusta vuoden 2025 aikana.

Investointien tarve pyritään arvioimaan entistä tarkemmin toimintavalmiuden varmistamisen tarpeiden ja riskianalyysin perusteella.

Pelastuslaitoksella ollaan ottamassa käyttöön kaluston ja laitteiden elinkaarikustannusten hallinnan toimintamallia, jossa mm. tutkitaan mahdollisuuksia pidentää kaluston käyttöikää toimintavarmuutta vaarantamatta sekä kierrättää kalustoa vilkkaampien ja rauhallisempien toimipisteiden välillä huomioiden myös sopimuspalokuntien kalusto. Esimerkiksi poistuneiden ambulanssien hyödyntäminen pelastuslaitoksen huoltoajoneuvoina (rahallinen säästö 80 000 €). Samalla arvioidaan uudenlaisten toimintamallien käyttöönoton mahdollisuuksia, esimerkiksi kärkiyksikkötoimintamalli, joka on suunniteltu otettavaksi käyttöön Otaniemen paloaseman osalta.

Yhteistyöverkostoissa yhdistetään voimavaroja ja jaetaan parhaita käytäntöjä. Verkostoyhteistyön avulla valmisteltu ohjeistus pyritään pitämään ajantasaisena ja olemaan helposti löydettävissä. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos osallistuu Uudenmaan alueen HIKLU-yhteistyöverkoston toimintaan ja YTA-alueen yhteistyöhön sekä valtakunnalliseen Hyvil Oy:n koordinoimaan pelastuslaitosten kumppanuusverkostotoimintaan. Uudenmaan pelastuslaitosten yhdessä tekemät linjaukset pelastustoiminnassa ja onnettomuuksien ehkäisyssä ovat parantaneet tuottavuutta Länsi-Uudenmaan alueella.

Pelastustoimen palvelujen ja suorituskykyjen mitoittamista entistä riskiperusteisemmin kehitetään Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisessä Palosuojelurahaston rahoittamassa hankkeessa vuosien 2024–2026 aikana. Vuoden 2024 aikana on edistetty normaaliolojen ja poikkeusolojen riskiarvioiden yhteensovittamista sekä arvioitu mm. alueellisten suorituskykyjen investointiperusteita.

Yhteisiä tietopohjia ollaan kehittämässä sekä Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisessä projektissa että hyvinvointialueen sisällä. Pelastuslaitoksella ollaan kehittämässä tiedolla johtamista, jonka yhtenä osana tullaan tarkastelemaan tuottavuuden mittareita. Tämä parantaa palvelujen suunnittelua ja voimavarojen kohdentamista. Haasteena on kansallisen tiedonhallinta- tai tiedolla johtamisen järjestelmän (TJ) viivästyminen ja tältä osin käytännössä tiedolla johtamisen analytiikka ja datapohja on pitkälti hyvinvointialueen omaa ja verkostoissa jaettavaa.

6.2 Tuottavuuden kehittämismahdollisuudet

Hyvinvointialueen selvitys:

Mahdollisuuksia tuottavuuden kehittämiseksi nähdään myös pelastustoimen tietojärjestelmähankkeiden toteuttamisessa. Kansallisten järjestelmähankkeiden viivästyminen ja laajuuden supistuminen on johtamassa tilanteeseen, että hyvinvointialueen omat ratkaisut mm. tiedolla johtamisella ovat sellaisella tasolla, että hyvinvointialueella ei ole mahdollisuutta ottaa kansallista ratkaisua käyttöön. Tämä johtaa tilanteeseen, että kansallisesti yhteistä tietoa Pelastustoimen tilasta ei ole saatavilla. Jatkossa on tärkeää, että kansalliset tietojärjestelmähankkeet saataisiin kohtuullisessa ajassa valmiiksi, jotta niitä voitaisiin hyödyntää tiedolla johtamisessa ja tuottavuuden kehittämisessä.

Keskeinen kansallinen suoraan palvelutuotantoon vaikuttava järjestelmähanke on onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmä, jonka käyttöönottoon vaikuttaa erityisesti sen tuoma lisäarvo palvelujen tuottamiselle. Keskeinen lisäarvo syntyy, kun mukaan saadaan digitaalinen asiointi.

Liitteet

Liite 1: Hyvinvointialueen selvityksen julkisuuslain 24 § perusteella salassa pidettävät osuudet

Hyvinvointialueen alustava esitys 11 §:ssä tarkoitetuksi investointisuunnitelman pelastustoimea koskevaksi osaksi. VUODET 2027–2030